SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

KNJIŽEVNE NOVINE

ORGAN SAVEZA KNJIŽEVNIKA JUGOSLAVIJE

BROJ 15 GODINA II | Adresa uredništva i administracije: Francuska 7 — Telefon: 28-098 | BEOGRAD, UTORAK, 12 APRIL 1949 | LIST IZLAZI JEDANPUT NEDELJNO UTORKOM | PRIMERAK 3 DINARA

…rzitetska biblioteka …zar Marković"

Iz političkog referata druga Tita na Trećem kongresu Narodnog fronta Jugoslavije

KRŠENJE UGOVORA O KULTURNOJ SARADNJI OD STRANE ZEMALJA NARODNE DEMOKRATIJE I SSSR

U velikoj dvorani Gardiskog doma u Topčideru održan je Treći kongres Narodnog fronta Jugoslavije. Više od 1.600 delegata, koji zastupaju sedam i po miliona članova učestvovalo je u radu Kongresa. U referatima i diskusiji podvučeni su ogromni uspesi aktivnosti frontovskih organizacija, prikupljena su iskustva i razjašnjeni su nedostaci u radu između dva kongresa, a istovremeno su određene smernice i zadaci za dalji rad i ulogu Narodnog fronta u opštim naporima naših naroda za izgradnju socijalizma.

Politički referat održao je drug Tito. Nakon uvoda u kome je istakao značaj Narodnog fronta u borbi za ostvarenje bolje budućnosti naroda Jugoslavije, drug Tito je rekao:

Dozvolite mi da se sada osvrnem i na kampanju koju prema našoj zemlji vode rukovodioci zemalja narodne demokratije i SSSR. Vjerujete mi da o tome nije lako govoriti: ti napadi imaju takav karakter da je čovjeka upravo stid što ih mora pominjati, jer dolaze od rukovodilaca onih zemalja koji nikada ne bi smjeli da se služe tako nedostojnim sredstvima prema jednoj tako zaslužnoj savezničkoj zemlji kao što je Jugoslavija.

Ja neću ovdje danas da branim našu zemlju od tih nečuvenih napada, mi nju nemamo od čega braniti. (Povici: Tako je! Delegati ustaju i uz aplauz skandiraju: Tito—Partija; Tito—CK.) jer sav taj kal kojim danas blate našu zemlju pada na one koji je blate. Ja ću samo iznijeti pred vas neke od mnogobrojnih fakata, i to one koji najrječitije optužuju inicijatore i autore tih napada, za koje na našoj strani nema nikakvog opravdanog razloga. Kad nas napada i blati reakcionarna imperijalistička štampa, onda je to sasvim razumljivo jer su takva sredstva u toj štampi uobičajena. Ali kad nas napada socijalistička štampa i kad hoće tim vrijeđanjima i klevetama da da karakter tobožnje kritike, onda moramo protiv toga najoštrije istupiti i nazvati to onim što jeste. Od takvih stvari je suvišno i besmisleno braniti se, već ih treba najoštrije osuditi kao antimarksističke i antilenjinističke postupke koji čine ogromne štete naprednim pokretima u svijetu. (Povici: Tako je! Aplauz)

Svi oni koji nas iz zemalja narodne demokratije i SSSR danas tako neodgovorno i grubo kleveću i histerički psuju, nazivaju te klevete, vrijeđanja i psovke nekom socijalističkom kritikom. To uopšte nije istina, to nema ničeg zajedničkog sa socijalističkom kritikom. Tako su psovali, vrijeđali i klevetali mladu Sovjetsku Republiku i njene rukovodioce prvih godina revolucije razvlašćena ruska buržoazija i međunarodna reakcija. To blaćenje naše zemlje i naših rukovodilaca na dlaku sliči onome. (Aplauz)

Ja znam, drugovi, da će protivnici sviju boja prevrtati svaku riječ koja će se ovdje izgovoriti. Mnoge će se riječi izvrtati i tumačiti na svoj način, po običaju koji vlada u posljednje vrijeme kod naših »kritičara« iznakazivaće se smisao jasnih rečenica itd itd. Ja znam isto tako da će se kako u našoj zemlji tako i van nje naći poneki, iako malobrojni, kolebljivci, ili oni koji bi najradije prespavali ovu današnju, istinito rečeno, dosta mučnu situaciju, koji će prigovarati što mi na ovom kongresu opet govorimo o tim stvarima. Tim i sličnim ljudima mi moramo jasno kazati zašto o tome govorimo na ovom kongresu.

Prvo, mi ovdje govrimo o tome zbog toga što se neopravdani napadi na našu zemlju, na našu Partiju i rukovodeće ljude ne samo nisu stišali i ublažili, već se produžuju sa sve većom žestinom i bezobzirnom perfidnošću, na razne načine. Drugo, mi ovdje govorimo o tome i zbog toga što se na ovom kongresu nalaze pretstavnici preko sedam i po miliona članova Narodnog fronta i potrebno je da oni, kao pretstavnici te najveće političke organizacije naše zemlje, kažu šta misle o svim tim napadima i klevetama na socijalističku Jugoslaviju. Treće, mi o tome ovdje govorimo zbog toga da bi svi trudbenici Jugoslavije bili potpuno svjesni kakve se sve opasnosti kriju iza te nečuvene kampanje protiv naše zemlje, koja se vodi u zemljama narodne demokratije i SSSR, a zbog koje sva reakcija svijeta radosno trlja ruke jer joj se svakog dana daje sve novi i novi materijal kojim se ona u punoj mjeri služi kao sredstvom za borbu protiv naprednih snaga u kapitalističkim zemljama, a naročito protiv zemalja narodne demokratije i SSSR.

Naši narodi moraju znati da se iza te bjesomučne kampanje kriju namjere koje nemaju ničeg zajedničkog sa socijalističkom praksom. Prvo što se krije iza te kampanje jeste namjera da se izazove haos u našoj zemlji i razbije jedinstvo naših naroda, da se unutarnjim razdorom razbije sve ono što smo sa toliko mnogo žrtava postigli i što nam je najdraže baš zbog toga što smo se uvjerili da jedino tom stečenom jedinstvu možemo zahvaliti za sve svoje uspjehe u obnovi i izgradnji zemlje. Našim besprincipijelnim kritičarima biće, razumije se, ove moje riječi preoštre, oni će to sigurno okarakterisati i po svome tumačiti preko radija i štampe kao ispad, pa čak i kao neprijateljski ispad prema zemljama narodne demokratije i SSSR, oni će kazati da je to nacionalistički ispad prema njihovoj dobronamjernoj kritici. U čemu se, drugovi i drugarice, sastoji danas ta »kritika« — vi svi dobro znate. To danas znaju svi naši građani koji su čuli radio emisije Tirane, Budimpešte, Praga, Bukurešta, Sofije i Moskve.

Stotine i stotine protestnih pisama i telegrama naših radnih ljudi sa svih strana naše zemlje ogorčeno govore o tome sa koliko bola naši trudbenici primaju sve te napade i klevete. Ta pisma govore o tome sa koliko ogorčenja naši radni ljudi reagiraju na sve te nerazumljive pozive za rušenje svega ovoga što smo do danas sa toliko muke stvorili.

Drugovi i drugarice, imamo li mi pravo da reagiramo na te kontrarevolucionarne pozive i da ih najoštrije osuđujemo? Razumije se da imamo pravo, jer time branimo tekovine naše teške Oslobodilačke borbe, branimo izgradnju socijalizma u našoj zemlji, branimo jedinstvo naših naroda, branimo principe internacionalizma od unošenja metoda svojstvenih reakcionarnoj imperijalističkoj praksi. Mi se time borimo za pravdu i istinu i žigošemo laži i klevete kao nedostojna sredstva u međusobnoj kritici socijalističkih zemalja. (Aplauz) Nas farisejski optužuju da vodimo neprijateljsku politiku prema SSSR i zemljama Narodne demokratije; ljudi koji svakodnevno prate šta se piše i govori protv naše zemlje i rukovodećih ljudi u toku deset mjeseci moraju doći do logičnog zaključka da do toga ne dolazi sa naše strane, jer to najbolje dokazuje svakodnevna praksa. I ja ću ovdje morati da iznesem nekoliko primjera iz te svakodnevne prakse zemalja narodne demokratije i SSSR prema našoj zemlji.

Drugovi i drugarice, odmah poslije rezolucije Kominforma i poziva na unutarnje razbijanje naše socijalističke zemlje prešlo se na sistematsku propagandu protiv nas u tim zemljama. Ta se propaganda pojačavala i dobijala sve više neprijateljski karakter čim su naši »kritičari« vidjeli da poziv na ustanak ne uspijeva, to jest da u našoj zemlji nema ko da izvrši te čudovišne želje rukovodstava nekih komunističkih partija. Prije no što produžim, želio bih da se jasno utvrdi šta je značio taj poziv: da li je to bio dobronamjerni prijateljski poziv iz nekih simpatija prema našoj napaćenoj i krvlju zalivenoj zemlji, ili je to značilo nešto sasvim drugo?

Razumije se da takav čudovišni poziv nije mogao doći iz nekih simpatija prema novoj Jugoslaviji, nego je došao ne samo kao rezultat unošenja nesocijalističkih metoda u odnose između socijalističkih zemalja već i kao priprema za ostvarenje izjvesnih ciljeva koji nemaju ničeg zajedničkog sa marksističkim i lenjinističkim shvatanjima o ravnopravnosti i suverenosti malih naroda, o pravilnom gledanju na rješavanje nacionalnog pitanja, o pravu svakog naroda da sam slobodno rješava o svojoj sudbini, o dobrovoljnosti odlučivanja svakog naroda da li će se i kada udružiti s nekim drugim narodom, ili otcijepiti kad to ne bi bilo u njegovom interesu. (Aplauz)

Dakle, taj famozni poziv na nasilno skidanje današnjeg rukovodstva Jugoslavije sa njegovog odgovornog položaja značio je pokušaj izazivanja građanskog rata u našoj zemlji i pretstavlja krupan neprijateljski postupak prema savezničkoj i k tome još socijalističkoj zemlji. (Aplauz) Takve ustanke obično organiziraju razni imperijalisti u nekim polukolonijalnim zemljama, ali je komunistima takva praksa potpuno tuđa i oni se moraju boriti protiv te prakse u svijetu. Postavlja se pitanje da li su tvorci one famozne rezolucije uopšte dobro razmislili šta čine kad su uputili taj poziv. Ako, jesu, onda su njihove namjere prema našoj socijalističkoj zemlji bile kontrarevolucionarne, pa ma kako autori rezolucije opravdavali te svoje postupke nekim »višim« ciljevima. (Aplauz)

Vama je svima poznato da se u zemljama narodne demokratije odmah ispočetka intenzivno vodila propaganda kako će Jugoslavija preći u imperijalistički tabor, kako će se u našoj zemlji ponovo vratiti kapitalizam i mnogo sličnih gluposti. Čak se određivao i rok od 14 dana do dva mjeseca itd. (Smeh) Ali, prošlo je 10 mjeseci a proročanstva raznih zlonamjernih proroka nisu se obistinila. U našoj zemlji nije se vratio kapitalizam, već ona sigurno i sa velikim uspjehom izgrađuje socijalizam, u šta se može svako uvjeriti na činjenicama.

Naša zemlja nije otišla niti može otići u imperijalističke vode, i u to se može svako ubijediti na činjenicama. Ali, ako uprkos tim činjenicama neki ljudi u istočnim zemljama i komunistička štampa još i danas uporno tvrde da ćemo mi otići ili čak da smo već i otišli u imperijalistički tabor, kao što govore i pišu posljednjih dana, onda te tvrdnje dobijaju svješno neprijateljski karakter prema našoj zemlji, jer su lažne i pretstavljaju produkat planski sračunate zlonamjerne propagande, radi kompromitovanja naše socijalističke zemlje u očima naprednih ljudi, a u prvom redu radničke klase, van naše zemlje. Kad kažem van naše zemlje, onda time podrazumijevam da se ta neprijateljska propaganda servira publici van naše zemlje, koja nije upoznata sa istinskim stanjem kod nas i koja nema skoro nikakvih mogućnosti da sazna šta se zapravo radi u našoj zemlji, sa koliko napora i požrtvovanosti do samoodricanja naši radni ljudi izgrađuju sebi bolju i srećniju sutrašnjicu — socijalizam. Naše radne ljude ta lažna propaganda ne može prevariti, već obratno — ona ih samo ozlojeđuje jer svaki jasno vidi da je neistinita i neprijateljska, da je sračunata da onemogući izgradnju socijalizma u našoj zemlji.

Drugovi i drugarice, većina naših građana nije upoznata ni sa 10 procenata toga što se sve piše o našoj zemlji i rukovodećim ljudima i kakve se sve nevjerovatne laži i klevete izmišljaju protiv nas. Samo u toku marta mjeseca ove godine objavljeno je u pojedinim organima komunističkih partija, preko nekih novinskih agencija i glavnih radio stanica zemalja narodne demokratije i SSSR oko 240 napada protiv naše zemlje, najrazličitije sadržine. Da mi ti »kritičari« ne bi prebacili da sam govorio uopšte, ne navodeći činjenice, ja ću dati nekoliko — iako ne najteže — primjera tih laži i kleveta koje se koriste u najnovije vrijeme i koje prevazilaze najreakcionarniji rječnik u propagandi poslijeratnog perioda.

Drug Tito na govornici za vreme čitanja referata

Kršenje ugovora o kulturnoj saradnji

Ali prije toga htio bih da se osvrnem na ugovore o kulturnoj saradnji koje mi imamo sa zemljama narodne demokratije i SSSR. Kako mi izvršavamo te ugovore, a kako navedene zemlje?

Uzmimo kao prvi primjer pozorište. U sezoni 1947/1948 godine davano je kod nas od 88 djela stranih dramskih pisaca 48 djela samo ruskih pisaca. Za sezonu 1948/1949 godine stavljen je na repertoar jugoslovenskih pozorišta 61 komad jugoslovenskih pisaca u 66 postavki, 43 komada pisaca SSSR i ruskih klasika u 26 postavki, 3 komada pisaca iz zemalja narodne demokratije u 7 postavki, 11 komada engleskih pisaca u 16 postavki, 11 komada francuskih pisaca u 20 postavki i 9 komada ostalih pisaca u 31 postavki. Od djela jugoslovenskih pisaca davana je u SSSR samo »Gospođa ministarka« od Nušića, u Rumuniji nije prikazano nijedno djelo naših pisaca, u Mađarskoj je prikazano samo jedno na provinciskoj pozornici, u Bugarskoj su prikazana dva reprezentativna djela i u provinciji neka manja, u Čehoslovačkoj su prikazivana neka reprezentativna djela, a u Poljskoj, izgleda, ništa.

Prema podacima koje imamo o prevođenju naših djela na jezike zemalja narodne demokratije, u Poljskoj je prevedeno svega dva djela naših pisaca, a četiri djela koja su već bila u štampi izbačena su poslije rezolucije Informbiroa. Na naš jezik, međutim, prevedeno je sa poljskog 12 djela, od kojih tri poslije donošenja rezolucije. Sa bugarskog prevedeno je na naš jezik 9 djela do rezolucije i 3 poslije rezolucije Informbiroa. Rumuni nisu prevodili ništa sa našeg jezika, a niti mi sa njihovog. Sa mađarskog jezika prevedena su na naš jezik tri djela do rezolucije i dva djela poslije rezolucije, a naših djela prevedeno je na mađarski 15 do rezolucije. U godini 1948 štampano je ukupno u Jugoslaviji 3.421 djelo; od toga su 2.631 domaće i 790 prevedenih. Od prevedenih do 1 jula 1948 godine 310 su sovjetska djela, a od 1 jula do kraja godine prevedeno je još 279 djela sa ruskog jezika. Sovjetska djela čine 74 procenta cjelokupnog broja naših prevoda. Sa našeg jezika prevedeno je na ruski samo tri djela. U Albaniji, Rumuniji i Pirinskoj Makedoniji nasilno su zatvorene naše knjižare.

Kinematografija. U SSSR nije do danas prikazan ni jedan naš film, iako smo još 5-XI-1946 godine uputili preko Soveksportfilma u Moskvu dokumentarne filmove »Julijska Krajina«, »1 maj« »Tito u Hrvatskoj«, »Parada pobjede«, »U ime naroda« i »Nova zemlja«. Dalje, 16 VIII 1947 godine uputili smo u Moskvu slijedeće dokumentarne filmove: »Omladinska pruga«, »Živa iz Idrije«, »Istina o Puli« i »1 maj 1947«. Ali od svega toga nije ništa prikazano, iako je to bilo 1946 i 1947 godine, kada još nije bilo ni rezolucije ni ovakvih nenormalnih odnosa. Na našu intervenciju dobili smo 10. II 1948 godine odgovor Soveksportfilma, u kome se za sve filmove kaže slijedeće: »Iznošenje ovih filmova na ekrane SSSR sada nije mogućno«. A zašto nije bilo mogućno, o tome se u odgovoru ne kaže ni riječi. Jedino je dato obrazloženje za dva filma, i to za film »Omladinska pruga« i »Tito u Hrvatskoj«. Za prvi su kazali da je predugačak, a za drugi da je zastario. (Smeh) 19 februara 1948 godine poslali smo u Moskvu naše umjetničke filmove »Slavica« i »Živjeće ovaj narod«, ali ni ovi filmovi nisu nikada prikazivani u SSSR i na koncu su vraćeni našoj Ambasadi u Moskvi.

A kod nas od oslobođenja do danas uvezena su iz SSSR i prikazana 192 umjetnička filma, 189 kratkometražnih, 31 dugometražni dokumentarni film i 145 žurnala — ukupno 557 filmova.

Ima li snažnijih dokaza od ovih, koji bi mogli tako rječito pobiti tvrdnje da mi gajimo neki neprijateljski stav prema SSSR? Nije li farisejština tvrditi da kod nas ne valja samo rukovodstvo, ali da je narod dobar? (Svi delegati ustaju i aplaudiraju)

Zašto se u SSSR izbjegavalo popularisanje napretka naroda Jugoslavije, koji je donekle prikazan i u tim filmovima koji su još 1946 i 1947 godine onemogućeni da budu prikazani u SSSR, kad se prema narodima Jugoslavije, kako tvrde, gaje simpatije? Ja mislim da danas već ogromna većina naših trudbenika to zna i ja o tome, »zašto« neću ovdje više govoriti. (Aplauz)

Iz Čehoslovačke mi smo dosada uvezli i prikazali ukupno 25 filmova, od kojih 18 umjetničkih. Od dva naša filma koji su prikazivani u Čehoslovačkoj, i to »Besmrtna mladost« i »Živjeće ovaj narod«, ovaj drugi je zabranjen na festivalu u Marijanskim Laznima, a na mjesto njega je prikazivan engleski kriminalni film. (Smeh)

U Poljsku smo, prema sporazumu, poslali devet naših dokumentarnih filmova, a krajem januara 1948 godine film »Slavicu« i zatim »Živjeće ovaj narod«. Poslije rezolucije Informbiroa, izvješteni smo iz Poljske da prihvataju film »Živjeće ovaj narod«, ali da »Slavicu« odbijaju. Kasnije su odbili da prime film »Besmrtna mladost« a takođe i već ranije primljeni film »Živjeće ovaj narod«. Ovaj poslednji odbijen je sa motivacijom da je njihova publika sita gledanja ratnih filmova. (Smeh). Mi smo, međutim, uvezli četiri poljska filma i neki od njih prikazuju se i danas kod nas.

Ima i drugih oblika kršenja kulturnih sporazuma koji postoje između naše zemlje i zemalja narodne demokratije. Ja ću navesti samo neke od njih.

U Rumuniji je, na primjer, trebalo da bude prikazana u Aradu o trošku naše ambasade izložba fotografija »Jugoslavija u izgradnji«, i to početkom juna mjeseca prošle godine, poslije njenog zatvaranja u Temišvaru. Međutim, izložba uopšte nije bila otvorena, a izložbeni materijal uzeo je i zadržao do danas okružni komitet Rumunske radničke partije, onemogućivši vraćanje izložbe u Jugoslaviju. Naša ambasada u Bukureštu intervenisala je i tražila oslobođenje izložbe od OK RRP u Aradu, od CK RRP u Bukureštu i notom ministarstvu inostranih poslova, ali odgovor uopšte nije primila.

Drugi slučaj dogodio se još ranije, sredinom mjeseca maja, kad su iz rumunjskih filmskih žurnala izbačene sve jugoslovenske storije.

Mađarska vlada ne samo da nije postupala prema građanima i ustanovama FNRJ »sa najvećom mogućom sklonošću i predusretljivošću«, kako to izričito predviđa kulturna konvencija, nego se na neobično grub način odnosila prema našim diplomatskim pretstavnicima u Mađarskoj, dok su učitelji jugoslovenske manjine u Mađarskoj, Naumović i Đorđević, zlostavljani i 13 jula prošle godine protjerani u Jugoslaviju. Suprotno odredbama kulturne konvencije, mađarska sekcija mješovite komisije nije ni otpočela rad, a društvo Mađarska-Jugoslavija pretvorilo se, po naredbi mađarskih vlasti, u neprijateljski raspoloženu organizaciju prema FNRJ, sa zadatkom da svim propagandnim sredstvima sprovodi u Jugoslaviji neprijateljsku kampanju. Jugoslovenskoj biblioteci u Budimpešti onemogućen je u avgustu mjesecu prošle godine rad, na taj način što su joj otkazane prostorije pod izprikom da su dodijeljene nekoj mađarskoj ustanovi. Poslije rezolucije Informbiroa, Mađarska je odmah odbila da primi jugoslovenske filmove i jugoslovenske filmske storije, a postojeće filmske storije izbacila je iz svojih žurnala. Osim toga, prevodi četiri djela naše literature obustavljeni su, a sve knjige o Jugoslaviji povučene su iz prodaje.

Mogao bih nabrojati mnogo i mnogo takvih i sličnih slučajeva o gaženju sporazuma o kulturnoj suradnji, ali bi to zauzelo suviše mnogo mjesta. Uzmimo još samo kao primjer postupanje sa našim studentima i učenicima u privredi i sa našim fiskulturnicima, iz koga se takođe jasno vidi takvo držanje rukovodilaca zemalja narodne demokratije i SSSR koje se ne može nazvati prijateljskim.

Ja sam ovdje naveo nekoliko primjera kako mi izvršavamo naše obaveze, koji nisu poznati našoj širok publici, a kako to čine naši istočni saveznici. Ali uzmimo, dalje, ono što je poznato našim narodima, ali nije poznato narodima tih zemalja čiji nas rukovodioci napadaju.

Drugovi i drugarice, kakav bi utisak dobili ljudi u tim zemljama kad bi slušali i razumjeli naše radio-emisije koje često prenose nacionalnu muziku, pjesme i govore o kulturnom i ekonomskom razvitku u tim zemljama. Zar se nije i poslije donošenja rezolucije u našim radio-emisijama i našoj štampi svakodnevno govorilo i pisalo samo najlepše o Sovjetskom Savezu? Zar se to ne čini u najvećoj mjeri i danas? Da li je mogao neko od naših trudbenika primjetiti do danas da je naša propaganda u osnovi promijenila svoj stav u odnosu na zemlje narodne demokratije i SSSR i odgovarala jednakom mjerom? Da li je vrijeđala raznim pogrdnim izrazima, lažima itd. rukovodeće ljude tih zemalja? Razumije se da nije, i to svaki zna u našoj zemlji. A pogledajte šta se govori i piše protiv naših rukovodilaca u tim zemljama, kakve podlosti se upotrebljavaju u svakodnevnoj praksi protiv naših ljudi koji pretstavljaju najvišu narodnu vlast. Kod nas se to nikada ne bi moglo dogoditi, jer naši ljudi znaju da je takva praksa svojstvena fašističkim i najreakcionarnijim krugovima u svijetu i njihovoj štampi. Kod nas svako zna da su se takvim sredstvima služili protiv zemlje socijalizma, Sovjetskog Saveza, u vrijeme revolucije i poslije revolucije neprijatelji Sovjetskog Saveza.

Zbog toga naša štampa i nadalje svakodnevno upoznaje jugoslovenske mase sa borbom trudbenika zemalja narodne demokratije i SSSR na izgradnji socijalizma, dok štampa tih zemalja ne donosi o izgradnji u Jugoslaviji tako reči ni jedno slovo. U vremenu od 1 januara do 10 februara ove godine, na primjer, »Borba« je posvetila popularisanju SSSR 21,07 procenata prostora svoje spoljno-političke rubrike, popularisanju zemalja narodne demokratije 8,35 posto, a Informbirou 7,30 procenata; »Politika« je posvetila popularizaciji SSSR 10,1 posto, zemljama narodne demokratije 8,2 posto, a Informbirou svega 2 posto; »Rad« posvećuje SSSR-u 16,6 posto, zemljama narodne demokratije 6,43 posto, a Informbirou 1,37 posto; »Oslobođenje« piše o SSSR 19,23 posto, o zemljama narodne demokratije 8,25, a o Informbirou 0,75 posto; »Nova Makedonija« posvećuje SSSR 22,9, zemljama narodne demokratije 6,09 posto, a Informbirou 5,74 itd. itd. Od 10 februara do danas ta se srazmjera kod nas ne smanjuje i naša štampa i dalje upoznaje naše mase sa uspjesima trudbenika zemalja narodne demokratije i SSSR, dok štampa tih zemalja sa malim izuzetkom, uopšte ništa ne piše o izgradnji socijalizma u Jugoslaviji.

Drugovi i drugarice, naprijed sam iznio nekoliko primjera kako mi izvršavamo svoje obaveze prema SSSR i zemljama narodne demokratije; sada mi dozvolite da vas upitam da li je takav naš stav prijateljski ili neprijateljski. Ja sam duboko uvjeren da vi svi dijelite moje mišljenje da je to dosledan prijateljski stav jedne socijalističke zemlje i da nije tačno da je neprijateljski. (Tako je. Aplauz). Takav stav jedino može imati jedna saveznička prijateljska zemlja kao što je nova Jugoslavija koja je i u prošlosti i danas stotinu puta dala dokaze svoga prijateljstva prema svojim istočnim susjedima i SSSR. Ali, ako rukovodeći ljudi u tim zemljama smatraju našu odbranu ili žigosanje tih laži i kleveta u njihovoj štampi kao neprijateljski stav, onda oni jako griješe sa čisto moralnog gledišta, i to sa gledišta socijalističkog morala. Oni bi morali znati, a vjerovatno i znaju da mi imamo pravo braniti se i diskutovati, kao što bi morali znati i to da se komunisti ne bi smjeli u svojoj štampi i radio emisijama služiti takvim nedozvoljenim sredstvima kao što su laži, klevete i podmetanja, protiv jedne socijalističke zemlje kao što je naša.

A sada, drugovi i drugarice, da nastavimo i da vidimo kako izvršavaju naprijed pomenute države druge svoje obaveze iz ugovora o kulturnoj saradnji, o prijateljstvu i uzajamnoj pomoći prema Jugoslaviji. Odmah poslije donošenja rezolucije Informbiroa propaganda u tim zemljama potpuno se preorijentisala, prestalo je pozitivno pisanje o našoj zemlji i počelo se sa raznim napadima.

(Nastavak na drugoj strani)

Iz političkog referata druga Tita na Trećem kongresu Narodnog fronta Jugoslavije

Neprijateljski stav štampe i radija zemalja narodne demokratije i Sovjetskog Saveza

Uzelo bi i suviše vremena kad bih ja ovdje pominjao sve konkretne primjere tog neprijateljskog stava štampe i radija istočnih zemalja narodne demokratije i SSSR. Zato ću pomenuti samo neke iz najnovijeg vremena.

Prema jednoj vijesti od 9 II ove godine, javio je radio Prag u emisiji za Jugoslaviju da »narodne mase daju pasivan otpor Titovom režimu... Otpor je naročito jak među rudarima istarskog basena Raša«. Kao prvo, nameće se pitanje: gdje, kakve i kolike su te narodne mase koje daju pasivan otpor režimu? Kao drugo, dolazi zaključak da ta emisija pretstavlja običnu klevetu naših rudara koji čine velike napore da daju državi što više uglja i rude.

Dalje, list »Tvorba« donio je 16 II članak poznatog trockiste Balka, pun kleveta prema Jugoslaviji i rukovodstvu KPJ. Radio Prag daje 21 II emisiju klevetničkog karaktera, govori o tobožnjem istjerivanju naprednih studenata sa Beogradskog univerziteta i pri tom izmišlja najgrublje laži o tobožnjem mučenju studenata u zatvorima itd. Radio Prag 24 II opet donosi emisiju punu kleveta prema našoj zemlji. Evo nekoliko redaka iz tog neprijateljskog napada: ...»Jugoslovenski vlastodršci razgolićeni su kao neprijatelji Sovjetskog Saveza i tabora demokratije i mira uopšte. Oni su raskrinkani kao neprijatelji vlastitog naroda, jer u zemlji sprovode protivdržavnu, protivsocijalističku politiku koja ima za posljedicu kvantitativno i kvalitativno opadanje proizvodnje i ozbiljno srozavanje životnog standarda trudbenika... Njihovo ekonomsko vezivanje za imperijalistički tabor je činjenica koja se jasno odražava ne samo u velikom broju privrednih ugovora i sporazuma sa imperijalističkim taborom, već i u stalnom opadanju volumena robne razmijene i ukidanju ekonomskih odnosa sa SSSR i zemljama narodne demokratije«.

Pogledajte, drugovi i drugarice, koliko su čudovišne izmišljotine u toj radio-emisiji od početka do kraja. Prvo, kleveta je za naše trudbenike kad se tvrdi da kod nas proizvodnja stalno opada kvantitativno i kvalitativno, iako se zna da naši trudbenici čine nečuvene napore da proizvodnju što više dignu kako kvantitativno tako i kvalitativno i u tome postižu ogromne uspjehe koji se već danas, uprkos svim teškoćama, izražavaju u podizanju životnog standarda naših trudbenika. Druga, ne manja laž u toj emisiji je tvrđenje da smo mi ukidali ili smanjivali volumen robne razmjene sa zemljama narodne demokratije, a naročito sa SSSR, i to zbog toga da bismo mogli više trgovati sa imperijalističkim taborom. Danas čitav svijet zna da mi nismo smanjili taj volumen robne razmjene, već su to učinile vlade zemalja narodne demokratije, a Sovjetski Savez je sam dao izjavu o drastičnom smanjenju robne razmjene sa Jugoslavijom po rješenju vlade SSSR, sa motivacijom sa kojom se mi nikad ne možemo složiti. Isto tako i vlade zemalja narodne demokratije smanjuju robnu razmjenu i krše ugovore zbog ekonomskog pritiska na našu zemlju. Izgleda da ti ljudi koji pišu i govore takve izmišljotine uopšte ne vode računa o tome da čitaoci novina i slušaoci radio-emisija nisu toliko neinteligentni da ne bi znali odnosno pamtili šta su čuli ili pročitali dan ili nekoliko dana prije.

Dakle, naše neprijateljstvo prema Sovjetskom Savezu i zemljama narodne demokratije proizlazi, kako tvrde ti jadni »kritičari«, iz dvije činjenice. Prva se sastoji u tome što se kod nas sprovodi protivsocijalistička politika, zbog čega opada proizvodnja kvantitativno i kvalitativno, a na taj način i životni standard. Pošto je ova kleveta naših trudbenika poznata kao kleveta, to ona otpada kao dokaz našeg neprijateljstva i postaje jasan dokaz neprijateljstva tih »kritičara« prema Jugoslaviji. Druga činjenica ovih »kritičara« satoji se u tome, što oni tvrde, da smo mi smanjili volumen trgovačke razmjene robe sa SSSR i zemljama narodne demokratije da bismo se mogli povezati sa imperijalističkim taborom i s njim trgovati. Pošto je i ova tvrdnja obična kleveta, jer je dobro poznato ko je kome otkazao, odnosno smanjio volumen robne razmjene, ko prema kome preduzima ekonomske sankcije, dokazano je i to da to nismo mi već SSSR i zemlje narodne demokratije. Prema tome, i ta je tvrdnja naših »kritičara« duboko neprijateljska prema našoj zemlji, jer je sračunata na obmanu neobaviještenih ljudi i na kompromitaciju Jugoslavije. (Tako je, Aplauz)

Dalje, 8 marta taj isti radio Prag ponovo priča o tome kako smo se mi prodali kapitalistima jer ne vodimo trgovinu sa kapitalističkim zemljama kao oni, to jest ostale zemlje narodne demokratije, — na ravnopravnoj bazi. Tu svoju glupu tvrdnju potkrepljuje time što smo mi dobili svoje zlato blokirano u Americi i što smo od toga zlata morali platiti 17 miliona dolara za američka potraživanja u Jugoslaviji. Pogledajte samo logiku tih mudrijaša! Prvo su nas najžešće napadali i optuživali zbog toga što smo uopšte tražili to naše zlato i govorili su da nam američki imperijalisti to zlato daju zbog toga da bi nam platili za naš prelazak u imperijalistički tabor; a sada, kad su vidjeli da smo mi to zlato dobili i da smo morali nadoknaditi američka potraživanja da bismo uopšte dobili to zlato koje nam sada vrlo dobro služi za kupovinu ramnih mašina — sada nas kleveću da smo mi platili Amerikancima za naš tobožnji prelazak u imperijalistički tabor. Razumije se da se ti ljudi nadaju da one prvobitne njihove klevete nisu čitali i slušali mnogi ljudi kod njih i u svijetu, pa će neko valjda povjerovati u to što sada pišu i govore.

Radio Prag donosi 8 marta i klevetničke izvode iz izdajničkog listića »Nova borba« koji najgrublje napada našu privredu, administraciju i državne ustanove. Radio Prag 9 III ponovo prenosi klevetnički članak iz istog lista, u kome se grubo vrijeđaju naš narod i rukovodeći ljudi naše zemlje. A 10 marta organ CK KP Čehoslovačke donosi klevetnički članak u kome govori da mi izvozimo namirnice, iako smo kazali da ove godine nećemo izvoziti, itd.

Evo, tako se nižu, dan za danom, klevete i grubo vrijeđanje naših naroda i državnih rukovodilaca sa strane službenih organa Čehoslovačke, sa kojom mi imamo ugovor o kulturnoj saradnji i ostale savezničke ugovore. Možemo li mi, drugovi i drugarice, takav odnos prema našoj zemlji nazvati drugim riječima nego da je to duboko neprijateljski stav službenih organa Čehoslovačke prema našoj zemlji, koji nije ničim izazvan sa naše strane. Postavlja se pitanje: zbog čega Čehoslovačka vlada tako postupa prema našoj zemlji, zbog čega čehoslovačka vlada grubo krši ugovor o kulturnoj suradnji, ugovor o prijateljstvu i uzajamnoj pomoći? Pita se: zbog čega ona daje ne samo utočište raznim pokvarenjacima i izdajnicima tipa Lala Ivanovića i ostalih, već i dozvoljava da se redovno štampa pamfletski list kome je dat zvučni naziv »Nova borba«? Prag, prestonica bratske Čehoslovačke, postao je danas stjecište svih najnovijih izroda iz naše zemlje, koji se tamo organizuju, preduzimaju razne terorističe poduhvate i služe kao izvor kleveta službenim organima Čehoslovačke protiv naše zemlje. Za sve to snosi punu odgovornost vlada Čehoslovačke. (Snažni aplauz).

Slično je i držanje poljske štampe, radija i rukovodilaca. Poljska propaganda zauzela je prema našoj zemlji od donošenja rezolucije Informbiroa neprijateljski stav. Štampano je do danas mnogo raznih klevetničkih članaka i dato izjava raznih rukovodilaca, uvredljivih i klevetničkih za našu zemlju i rukovodioce. Takav stav službenih organa Poljske, koja ima sa nama ugovor o kulturnoj suradnji i druge savezničke ugovore, sve više dobija neprijateljski karakter.

Navodimo samo nekoliko primjera. »Tribuna ludu« od 13 II ove godine objavljuje klevetnički članak pod naslovom »Angloamerički okupatori podupiru Titovu kliku u Trstu«. U tom članku iznose se razne izmišljotine o navodnom teroru koji vrše naše pristalice u Trstu, iako je dobro poznato kakvih je sve šikanacija bilo i još uvijek ih ima prema našim ljudima u Trstu od strane okupacionih vlasti, od strane talijanskih fašista i vidalijevaca koji imaju punu podršku angloameričkih okupacionih vlasti. Isti list donosi 27 II neprijateljski članak protiv naše zemlje i državnog rukovodstva, izmišljajući nekakvu borbu narodnih masa Jugoslavije protiv današnjih vlasti. Ako pisac toga članka pod »Borbom narodnih masa« podrazumeva borbu kulačkih elemenata, špekulanata i raznih štetočina, onda je tačno da se takve »mase« bore protiv nove, socijalističke Jugoslavije, jer klasna borba kod nas još nije završena, a to u još većoj mjeri važi za Poljsku i ostale zemlje narodne demokratije. (Aplauz)

Isti poljski list »Tribuna ludu« donosi 11 III klevetnički članak protiv naše zemlje, u kome na naše najveće iznenađenje uzima u zaštitu ustaške zločince i štetočine koji su na državnom dobru Belje organizovano trovali svinje koje se tamo goje za prehranu naših trudbenika. U tom članku nedostaje još samo da se te štetočine proglase pristalicama Informbiroa, jer se sada vrlo često dešava da se razni reakcionarni elementi, kao na primjer isključeni reakcionarni studenti sa Beogradskog univerziteta, razni četnički ili kulački elementi kod nas, zaklanjaju za Informbiro itd. da bi pod tom firmom mogli lakše voditi borbu protiv novog socijalističkog uređenja u Jugoslaviji.

Dalje, list »Tribuna ludu« donosi 11 marta pod »Sumnjivo isticanje Tita«, članak pun raznih kleveta i izmišljanja o tome kako smo mi još prije rezolucije Informbiroa 1948 g., vodili pregovore i sporazumjeli se da nam Amerika proda strategiski materijal itd. U tome članku citiraju se reakcionarne izmišljotine koje je donio »Jorkšir post« — da smo mi navodno izvezli u Ameriku od decembra prošle godine za 3,700.000 dolara obojenih metala. A to je samo obična izmišljotina reakcionarne štampe, koja takvim lažima nastoji čim više produbiti jaz između nas i zemalja narodne demokratije. S druge strane, »Tribuna ludu« i drugi listovi naših istočnih suseda zlurado i svjesno da su to obične laži, prenštampavaju takve vijesti samo da bi imali neku potvrdu za svoje neprijateljsko istupanje prema našoj zemlji. Razumije se da bismo mi danas prodali i Americi obojene metale ako bi nam Amerikanci htjeli prodavati mašine koje mi hoćemo i koje su nam potrebne. To isto rade i zemlje narodne demokratije pa i SSSR koji izvozi u kapitalističke zemlje mangan, naftu, razne namirnice i dr. Svi smo mi svjesni toga da oni pravilno rade kad prodaju svoje rude, ili mašine i namirnice itd. kapitalističkim zemljama i za to kupuju ono što njima treba, ali zašto onda nas nazivaju zbog toga izdajnicima? Nepošteno je služiti se ovakvim sredstvima. (Aplauz)

Takvi i slični napadi kojih malo koji dan da nema u poljskoj štampi, pretstavljaju duboko neprijateljski odnos prema našim narodima koji to nisu ničim izazvali u odnosu na bratsku poljsku zemlju. Razumije se da je za sve te klevete odgovorna poljska vlada, a ne poljski narod.

I sovjetska štampa i radio napadaju nas sve više i zauzimaju stav koji se nikako ne može nazvati prijateljskim. Evo nekoliko primjera. Radio Moskva daje 18 II o. g. emisiju protiv nas u kojoj lažno prikazuje opadanje tiraža »Borbe« iako je taj tiraž silno porastao u posljednje vrijeme. U emisiji se to dovodi u vezi sa navodnim napadima u »Borbi« na druga Staljina i SKP(b). Svako kod nas zna da to nije istina, jer niti je naša štampa napadala druga Staljina, niti ona to može učiniti. Otkuda je radio Moskva uzeo taj članak za svoju emisiju? Uzeo ga je iz tzv. lista »Nova borba«, u kojoj pišu izdajnici i dezerteri iz naše zemlje. Devetog marta radio Moskva je opet dao emisiju u kojoj ima teških uvreda i izmišljotina u napadima na našu zemlju i državne rukovodioce. Dalje, 9 III radio Moskva donosi, povodom osnivanja Instituta za društvene nauke u Beogradu, iznakažene i izmišljene stvari o tome kako se kod nas zabranjuje izučavanje nekih glava istorije SKP(b) itd.

Radio Moskva je 16 III prenio članak Lajtmana, u kome se kaže da američki reakcioneri i njihove prišipetlje šire preko štampe, radia, i usmeno laži koje je »Titova klika« bacila u promet. Lajtman tvrdi da se protiv Jugoslavije ne vodi nikakva kampanja, nego se samo kritikuje neprijateljska politika Jugoslovenske vlade prema Sovjetskom Savezu i zemljama narodne demokratije. Isti radio preneo je 17 III članak Grigorijana, objavljen u listu »Za čvrsti mir, za narodnu demokratiju« koji pokušava da citatima iz nekih zapadnih listova dokaže tobožnju izdaju socijalističkog tabora koju vrše jugoslovenski rukovodioci uspostavljajući ekonomske odnose sa Zapadom. Vrijeđajući najgrublje jugoslovensko rukovodstvo, on pored ostalog navodi i pisanje lista »Gazet de Lozan« koji tvrdi da se u Jugoslaviju vraćaju Nedićevci i četnici iz svih krajeva svijeta, »da bi prišli na stranu Tita i stavili sebe na oltar jugoslovenskog patriotizma«. Grigorijan kaže da se takve stvari zaista događaju u Jugoslaviji pa dodaje da izražavanje reakcionarne štampe SAD i zapadnih zemalja i nehotice izdaju »Titovu kliku« kao oruđe u rukama imperijalista, kao izdajnike i neprijatelje Sovjetskog Saveza i zemalja narodne demokratije što se tiče Grigorijana, koji u organu Kominforma nalazi prostora da izrazi povjerenje u vjerodostojnost pisanja zapadne reakcionarne štampe i propagande uopšte, njemu i njegovom »Gazet de Lozan« ne vjeruju čak ni sami četnici okupljeni oko američkog »Srbobrana«; taj list je, prema jednoj vijesti radio Atine 18 III »dobio izvještaj iz Jugoslavije« u kome se kaže da »proslavljeni« četnički komandant Karadžić i dr. četnici krstare Jugoslavijom i nemilosrdno kažnjavaju zločince, a borba se — kaže taj list — vodi na život i smrt«. Četnički »Srbobran« je, dakle, demantovao organ Kominforma, a mi znamo kolika je besmislica i jedno i drugo. (Smeh)

Uopšte uzeto, radio i štampa Moskve imaju u odnosu prema Jugoslaviji rado običaj da citiraju razne listove, među kojima i listić izdajnika »Nova borba« i listove iz zemalja narodne demokratije itd. Dakle, u isto vrijeme dok naša štampa i radio svakodnevno donose prijateljske članke, radio emisije itd. podvlačeći uspjehe Sovjetskog Saveza na kulturnom polju, kao i na privrednom i političkom, dotle štampa i radio Moskve, zauzimaju stav koji je sasvim suprotan našem, to jest prijateljskom.

Naročito su se poslednjih 14 dana sovjetska štampa i radio toliko razmahali svojim napadima na nas, da su skoro bacili u zasenak i mađarsku propagandu protiv nas. Prije su se obično moskovska štampa i radio služili citatima iz mađarske štampe i štampe ostalih zemalja, a danas je već obratno, jer im se čine preblagi izrazi koji se protiv nas upotrebljavaju u zemljama narodne demokratije. Mađarski list »Fgetlen mađarorsag«, od 28 marta, prenosi članak pročitan u radio-emisiji Moskve u kome ima i ovakvih gluposti; »Ekonomski krah jugoslovenskih nacionalista naročito se pokazuje na selu. Titovci kažu da će kulaci mirnim putem urasti u socijalizam.« Dalje se, kažu: »Politika Jugoslovenskih nacionalista u velikoj mjeri potpomaže bogaćenje kulaka, a to znači neprekidni pad životnog standarda srednjih i sitnih seljaka«... »Oni kažu da se socijalizam u Jugoslaviji izgrađuje na svoj poseban način. Ovaj poseban način doveo ih je do toga da se stanje kulaka danas učvršćuje a raspada savez radnika i seljaka. Zadružnom pokretu preti uništenje (šta kažete na ovu divnu konstataciju?)... ekonomsko stanje zemlje postaje sve kritičnije.« Evo takve i slične zlonamjerne laži šire sada punom parom moskovska štampa i radio.

Kakva je propaganda mađarske štampe i radia prema našoj zemlji, to svaki čovjek u našoj zemlji dobro zna, jer ta propaganda i njen neprijateljski karakter ne zaostaju iza propagande koju je vodila hortijevska štampa, a u mnogome je čak i prevazilazi naročito što se tiče falsifikovanja činjeničnog stanja kod nas i raznih kleveta.

Nama je teško vjerovati da bi mađarski narod bio saglasan sa takvom neprijateljskom politikom i raznim provokacijama prema Jugoslaviji sa strane partiskih i državnih rukovodilaca Mađarske. Tim više što mi nismo ničim izazvali takav stav prema našoj zemlji. Baš naprotiv, i mađarski narod sigurno nije zaboravio da smo mu mi prvi pružili ruku pomirnicu ili bolje reći praštanje za sve zlo koje su nam učinile Hortijeve okupacione trupe, da smo prema svojim mogućnostima u svakom pogledu pomogli demokratske snage Mađarske da ostvare svoje težnje, to jest razvitak Mađarske na principima narodne demokratije. Naša inicijativa i stvaranje ugovora o kulturnoj saradnji i ugovora o prijateljstvu i uzajamnoj pomoći između naše zemlje i Mađarske pokazuju, s jedne strane da smo mi time bacili u zaborav sve što je bilo u prošlosti, a s druge strane pokazali naš internacionalistički stav.

Da li je onda to inspirisalo rukovodioce budimpeštanskog radia a mađarsku štampu uopšte da vode protiv nove Jugoslavije hortijevsku propagandu sa izrazitim neprijateljskim karakterom i da šire o našoj zemlji i njenom rukovodstvu najbezočnije laži, kao što je na primjer ovaj komentar radio Budimpešte od 16 III ove godine: »Zbog čvrstog i junačkog otpora jugoslovenskih komunista — kaže budimpeštanski radio — koji svakim danom sve više raste, a koji u nekim krajevima Jugoslavije uzima već i oružane forme borbe u vidu antititovskih partizana, Rankovićevi žandarmi imaju pune ruke posla«....? (Smeh)

Sličan je slučaj, drugovi i drugarice, i sa Rumunijom. I rumunjski državni i partiski rukovodioci zauzeli su poslije rezolucije Informbiroa neprijateljski stav prema našoj zemlji, iako mi s tom susjednom zemljom imamo ugovore o kulturnoj suradnji o prijateljstvu i uzajamnoj pomoći, iako smo i prema toj susjednoj zemlji pokazali do danas na konkretnim primjerima naše prijateljstvo. Bilo bi nemogućno navesti ovdje sve one mnogobrojne članke iz rumunjske štampe koji su puni kleveta i uvreda prema našoj zemlji i rukovodećim ljudima i zato ću uzeti samo par primjera iz poslednjih dana. List »Skantea« donosi 18 II klevetnički članak, u kome se, između ostalog, iznosi i to da se životni standard u Jugoslaviji snizio u 1948 godini na 50 posto u odnosu na 1945 godinu, da se plan proizvodnje kod nas ne izvršava, da se politika industrijalizacije zemlje kompromitirala i slične laži. Radio Bukurešt napada nas 19 II ove godine što smo protestirali notom zato što nismo bili pozvani na ekonomsko savjetovanje i dodaje da smo zbog nacionalizma izgubili socijalističku pomoć zemalja narodne demokratije i SSSR. Oni su i ovdje sasvim zaboravili na činjenicu da je stvar bila obratna, da smo mi, to jest Jugoslavija, pomagali zemlje narodne demokratije, a ne one nas, i to zbog toga što smo mi bili i ostajemo internacionalisti. Ja mislim da je dovoljno poznato u čemu se sve izražavala ta naša pomoć zemljama narodne demokratije. To sigurno pamti i rumunjski narod, ako su već vodeći ljudi to zaboravili. (Aplauz)

Neprijateljska politika rumunjske vlade prema našoj zemlji izražava se ne samo u sve žešćoj, lažnoj i uvredljivoj propagandi protiv naše zemlje i državnih rukovodilaca, već i u raznim provokacijama i progonima naše nacionalne manjine u reonu Temišvara; hapšenja i maltretiranja tamo se događaju svakodnevno.

I Bugarska je poslije donošenja rezolucije Informbiroa promijenila svoj stav prema našoj zemlji. Sa strane bugarskih rukovodećih ljudi pogaženi su svi ugovori između Bugarske i naše zemlje. Razbijeno je ono bratstvo i prijateljstvo koje smo mi sa toliko pregaranja gradili, vjerujući da nikakva žrtva ni materijalna ni politička, sa naše strane, nije suviše velika da bismo ostvarili istinsko bratstvo sa bugarskim narodom. Ali, partijsko i državno rukovodstvo Bugarske sistematski je rušilo i danas ruši prijateljske veze između naroda Jugoslavije i Bugarske, iskovane iz krvi i suza. To rukovodstvo se ne obazire ni na težnje vlastitog naroda koji još uvijek gaji simpatije prema našoj zemlji, jer bugarski narod ne može zaboraviti šta je sve nova Jugoslavija učinila za Bugarsku kako u materijalnom tako i u političkom pogledu. (Aplauz)

Iako nas vežu ugovori o prijateljstvu, uzajamnoj pomoći i kulturnoj suradnji, službena propaganda Bugarske protiv Jugoslavije danas je ista, ako ne još i gora no što je bila pod fašističkim režimom kralja Borisa. Klevetnički i uvredljivi karakter pisanja te štampe razmahao se do nečuvenih razmjera. Dobija se utisak da su neki od tih ljudi tamo potpuno izgubili svako poštenje i da su stali na istu stepenicu sa albanskim avanturistima, koji nemaju ni pojma šta je dozvoljeno a šta nije dozvoljeno državnim rukovodiocima kad se radi o međunarodnim odnosima. (Smeh. Aplauz) Dokle su dotjerali bugarski rukovodioci vidi se iz slijedećeg slučaja. Prije kratkog vremena izišao je u bugarskoj štampi jedan klevetnički članak sa procesa protestantskim sveštenicima, u kome se između ostalog govori kako je na pariskoj konferenciji jugoslovenska delegacija skrivila da je anglo-američki blok saznao da Jugoslavija misli ustupiti svoj dio reparacija Bugarskoj, pa su zbog toga onda Bugarskoj bile povećane reparacije, tako da je Grčkoj dopalo toliko koliko bi, inače, iznosile ukupne reparacije Grčkoj i Jugoslaviji. Taj članak ima za cilj da iz te klevete izvuče zaključak da zapravo Jugoslavija i nije ništa poklonila Bugarskoj. Razumije se da je veću podlost od ove teško izmisliti, a ona je sračunata na to da pokaže bugarskom narodu kako on upravo nema zašta da bude zahvalan novoj Jugoslaviji. Jednom riječi, ona ima za cilj da izazove mržnju bugarskog naroda prema Jugoslaviji, ma da bugarski narod nikako ne može da razumije tu klevetničku hajku prema našoj zemlji.

Mogao bih nabrojati bezbroj raznih drugih činjenica koje, nažalost, jasno govore o neprijateljskom stavu bugarskih rukovodilaca prema našoj zemlji, ali bi to zauzelo ovdje i suviše vremena. Međutim, ne radi se više samo o propagandi, već i o mnogo opasnijim slučajevima toga neprijateljstva. Uzmimo samo stav prema Pirinskoj Makedoniji u kojoj se ponovo počela sprovoditi velikobugarska politika, zatim slučajeve hapšenja naših građana u Bugarskoj, a naročito u Sofiji, i drugo. Za sve to snosi najpuniju odgovornost bugarska vlada.

U Albaniji, drugovi i drugarice, i sami znate šta se radi protiv nas. O tome ja zbilja ne moram ovdje govoriti, jer bi svaka riječ bila preblaga da se okarakteriše postupak albanskih rukovodilaca. Mogao bih samo kazati da ljudi koji se nalaze danas u Albaniji na državnom rukovodstvu uopšte ne vladaju svojim ponašanjem i da su izgubili svaku moć rasuđivanja. Šteta je samo što albanski narod mora zbog toga trpjeti i što su rukovodeći albanski megalomani upropastili one prisne i prijateljske veze koje su postojale između naše dvije zemlje. Htio bih još podvući i to da je našim državnim pretstavnicima tamo vrlo teško i skoro nemogućno raditi. Službenicima našeg poslanstva i njihovim porodicama nemogućno je kretanje na ulici, jer su izloženi raznim šikanacijama i napadima organa bezbjednosti i svim mogućim vrijeđanjima. Mi ulažemo stalno proteste, ali to ništa ne koristi.

Svim tim obilato se koriste reakcionarna štampa i radio za svoje imperijalističke ciljeve. Oni pišu i govore o tobožnjem ustanku u našoj zemlji, o pokretima trupa na objema stranama naših granica, o privrednim teškoćama naše zemlje i o raznim drugim izmišljenim stvarima.

Evo i za to nekoliko primjera. Londonski »Observer«, prema izvještaju od 13 marta, poziva se na članak objavljen u organu Informbiroa i donosi svoj članak pod naslovom »Opasnosti za Jugoslaviju«, u kome pored ostalog kaže da se čine pripreme za stvaranje neregularnih antititovskih snaga za operacije u Jugoslaviji iz baza u susjednim zemljama, Mađarskoj, Albaniji i Bugarskoj, — »i to po uzoru na grčke pobunjeničke snage«. Radio Atina javila je 18 marta iz Londona da se, prema obavještenjima iz Rima i Trsta, potvrđuje da je radio Moskva objavio da je počeo rat protiv Tita po srezovima i selima. (Smeh) Pariska štampa 15 marta piše također o koncentraciji trupa duž jugoslovenske granice, londonski »Dejli ekspres« naziva ih trupama Kominforma, a radio Rim, »Glas Amerike«, agencija Asošieted-pres i drugi organi reakcije isto tako šire ove i slične laži, pozivajući se na emisije radio stanica i štampu Moskve i zemalja narodne demokratije, a prije svega na organ Kominforma. (Aplauz)

Prema radio Moskvi, Lajtman je — kao što sam već malo prije rekao — tvrdio da »Titova klika« baca u promet laži koje šire američki reakcioneri i njihove prišipetlje, a da se sa strane zemalja narodne demokratije i SSSR ne vodi protiv Jugoslavije nikakva kampanja nego se samo kritikuje neprijateljska politika jugoslovenske vlade prema njima.

Da li je ovo kampanja ili kritika i da li su ovo plodovi kritike? Da li su ovo laži koje je »Titova klika» bacila? Da li je ovo upereno protiv naroda Jugoslavije i države Jugoslavije ili je samo kritika jugoslovenske vlade?

SPREMA SE NOV ZLOČIN

Već šest mjeseci jedan plemeniti i hrabri čovjek čami u ćeliji atenskog zatvora, očekujući smrt. Već šest mjeseci on kroz rešetke gleda svitanje dana, a da nikad ne zna nije li upravo to njegov posljednji dan. Svaki topot čizama na tamničkom hodniku može značiti da krvnici dolaze da ga povedu na stratište.

Manolisu Glezosu nije prvi put izrečena smrtna osuda.

Bilo je to u proljeće 1941, jedva mjesec dana nakon hitlerovske okupacije. Glezosu je tada bilo devetnaest godina i stanovao je nedaleko od Akropole. No mladom atenskom studentu ubrzo je dosadilo da gleda kako se na vrhu Partenona, tog slavnog spomenika kulture, vije barjak kanibala i ubojica.

I tada, jedne noći, bez obzira na to što su se unaokolo nalazili okupatorski odredi, Glezos se popeo na Akropolu i srušio kukasti križ s Partenona. Bio je to izvanredan podvig u doba kada su horde hitlerovskih grabežljivaca pregazile desetak evropskih zemalja i kada je crni fašistički oblak pritisnuo kontinent poput teške, krvave more. Podvig Glezosa imao je učinak plamenog signala. Bio je to poziv na borbu protiv okupatora. I grčki je narod tu borbu prihvatio.

Nacisti su Manolisa Glezosa osudili na smrt. No nije im uspjelo da ga se dočepaju.

A kad je već izgledalo da se ostvaruje vjekovni san grčkog naroda o slobodi i nezavisnosti, pokazaše se iza maske »saveznika« novi osvajači.

Trebalo je da se 1944 pojavi na Akropoli, umjesto propalih gaulajtera, Čerčilov general Skobi, i da uskoro zatim dođe mister Grizvold sa svojom »pomoći«, pa da se hladno i smišljeno nastavi hajka protiv grčkog naroda, što neprekidno traje već osam godina.

Danas, kada »čitava flota veoma sjajnih i ugodnih limuzina, u kojima se voze engleski i američki generali, što pomažu svojim savjetom« — kako je to svojevremeno pisao »Dejli Ekspres« — prati tu hajku na grčko demokratsko stanovništvo, kraljevski sud u Ateni smatra neophodnim da se Glezos smakne.

Zašto je ustvari Manolis Glezos, urednik »Rizospastisa«, drugi put osuđen na smrt? Pustimo da nam to objasni sam monarhofašistički javni tužilac Mahairas, koji je na »procesu« protiv Glezosa, jednog od najsvijetlijih likova otpora i borbe protiv fašizma, rekao slijedeće:

»Da bismo mogli stvoriti pravu sliku o pokvarenoj duši tog optuženog lopova, treba da se vratimo natrag u mjesec maj 1941, kada je taj zločinac izvršio niski i prezrenja vrijedni čin, skinuvši njemačku zastavu s Akropole. Njega je na to potakla mržnja prema grčkom narodu, kako bi na taj način dao Nijemcima prvi povod da napadnu naš nevini narod koji je osudio taj čin. To je bilo prvo u nizu paklenih zlodjela tog pokvarenog zločinca. Njegova glava mora da padne«.

To su riječi precizne i jasne, i nije im potreban naročit komentar. Manolis Glezos osuđen je na smrt, i to četiri godine nakon uništenja trećeg Rajha, zato što je 1941 svojim herojskim podvigom pozvao grčki narod na borbu protiv hitlerovskih okupatora.

Ta besramna presuda pokazuje do kojeg se stepena moralne truleži srozao režim koji angloamerički diplomate u svakoj prilici tako toplo preporučuju zaštiti Ujedinjenih nacija. Atenski suci i njihovi savjetnici s dolarima u džepu, cinički se, dakle, rugaju milijunskim žrtvama koje su pale u borbi protiv fašizma, i oni u potpunosti potvrđuju osudu koju su Glezosu izrekli nacisti! Tako, eto, izgleda »svijetla točka« imperijalističke »demokracije« u tom dijelu svijeta.

No, zar to nije u biti ona ista ljudožderska mržnja koja je siktala iz usta američkog suca Čarlsa Venestruma, kada je u Nirnbergu opravdavao njemačke generale optužene zbog masovnih umorstva ljudi, žena i djece Jugoslavije- »...Taoci se mogu uzimati i streljati da bi se održao red...« — rekao je tada taj zastupnik »pravde«. I Glezosova glava treba da padne, jer je on poremetio »red«. A taj »red« — to je, kako smo čuli od atenskog kraljevskog javnog tužioca, bio kukasti križ na Akropoli! Kao što su po toj logici tada »red« pretstavljala i bezbrojna vješala što su ih nacistički generali nanizali po putevima Jugoslavije.

Šefovi prekomorskih misija sa svojim marionetama ogrezlim u zločine nailaze danas u Grčkoj na otpor onih istih snaga koje su predvodile oslobodilačku borbu protiv njemačkih i talijanskih okupatora. I prema tome, glava Manolisa Glezosa treba da padne, jer je to jedna od glava nepokorenog i slobodoljubivog grčkog naroda, koji isuviše dobro poznaje misionare imperijalističkog evanđelja.

I. Rizos, jedan od veoma talentiranih mladih pjesnika, bačen je u koncentracioni logor. D. Fotiadis, dramski pisac, za vrijeme okupacije spiker na londonskoj radio-stanici, danas se nalazi također u koncentracionom logoru. Menelas Ludemis, novelista, — u koncentracionom logoru. Dimitrije Lagos, talentirani pjesnik, i prevodilac francuske poezije — smaknut. Hristos Kalambelus, ekonomist, koji je napisao, pored ostalog, studiju o engleskom ekonomistu Davidu Rikardu — smaknut. Manolis Glezos, novinar i publicista — osuđen na smrt.

Oni što ubijaju slobodu istovremeno ubijaju kulturu.

Oslobodilačku borbu grčkog naroda prati s neograničenim simpatijama i divljenjem cijelo napredno čovečanstvo. I svi slobodoljubivi narodi svijeta dižu danas svoj glas protiv novog zločina što se u Ateni sprema nad herojem s Akropole — Manolisom Glezosom.

Mirko MIRKOVIĆ

JEDAN DJEČAK PONOVO UČI MATERNJI JEZIK

Dječji dom u Kotoru ima oko 200 štićenika, većinom djece bez roditelja. Mnoge od njih su svirepo otrgli fašisti s roditeljskog ognjišta. Žalosno djetinjstvo ovih mališana teška je optužba protiv fašizma, a jedan od najubedljivijih dokaza za tu optužbu jeste djetinjstvo Čedomira Durutovića, najnovijeg štićenika doma.

Čedomir je tek prije nekoliko mjeseci ponovo ugledao svoju otadžbinu, za kojom je punih šest godina čeznuo. Kaznena ekspedicija, sastavljena od fašističkih hordi, upala je juna 1943 godine u planinska sela Sreza nikšićkog i u Šipačnu zatekla Čedomirovu porodicu. Sa nekoliko rafala fašisti su ostavili Čedu bez oca, majke i sestre. On i njegov brat Svetozar ostali su ranjeni, na pragu svog doma u plamenu. Kasnije je i Čedo ubrojen u zarobljenike i tako dospeo u Italiju.

Iz nekih »humanih« obzira italijanski fratar Luiđi Ridela iz Pavije, koji se nalazio u sastavu ove kaznene ekspedicije, uzeo je Čedu pod starateljstvo. Ovo malo crnogorsko seljančе tek je sada imalo da preživi najtežu krizu u svome djetinjstvu. Odnaroditi ga, a njegovu djetinju dušu zatrovati fašizmom, bila je zamisao njegovog staratelja, koji je kao vojni fratar znao samo da blagosilja strijeljanje partizanskih rodoljuba.

Danas, Čedo ponovo uči od svojih drugova maternji jezik.

— Kad sam pitao za Crna Gora, plašili su me sa zatvor i govorili: »Tamo su »ribeli«, »Tamo su komunisti« — sa italijanskim naglaskom, teško izgovarajući naše riječi, priča Čedo o svom životu u Italiji. Kadgod je zapitao za svoje porijeklo i nacionalnu pripadnost, klerofašisti su mu odgovarali da je »hrišćanske narodnosti«. Ipak u Čedinom srcu sačuvale su se borbene osobine njegovih predaka i on nije mirovao. Sjekirom je razbijao prozore svoga staratelja i bježao, da bi opet bio uhvaćen. Riječi »partizan« i »Tito« duboko su se urezale u njegovom pamćenju, a čuo ih je i od Italijana.

Čežnja za domovinom sve više se rasplamsavala u njegovoj djetinjoj duši. Uspio je da dođe u dodir sa italijanskim partizanima, što je još više uzburkalo sjećanja na otadžbinu. Videći da će teško izaći na kraj sa svojim pitomcem, fratar je pokušao da iskoristi njegov borbeni duh. Dao ga je u vojnu školu, misleći da će od njega napraviti dobrog italijanskog fašistu i hrišćanina. Živio je Čedo skoro dvije godine u zelenoj uniformi, dok najzad nije doznao za svoje najbliže. Posredstvom naše ambasade u Rimu, Čedo je uspio da se vrati u zavičaj. Na svojoj zemlji on se sreo sa sestrom koje se jedva sjećao. Njihov susret je bio dirljiv — jedno drugo nijesu razumjeli.

U nekadašnjem park-hotelu »Slavija« i obližnoj lijepo uređenoj vili, gdje su do rata lješkarili kapitalisti, smješteni su danas štićenici ovog doma. Roditeljska briga narodne vlasti, naročito uprave doma, pristojan život i brzo poznanstvo sa djecom nove Jugoslavije, učinili su da se Čedo dobro snašao u novoj sredini. On već može da se sporazumije sa svojim drugovima, povjereno mu je i dežurstvo kao i ostalim pionirima. On je od prvog dana po povratku postao Titov pionir. Svi ga u domu znaju, a vaspitači o njemu vode najveću brigu.

Njegov italijanski staratelj nije ga ostavio ni tu na miru. Pisao mu je. Taj fratar pita Čedu sa nekom »strepnjom«: »Ko će ti omogućiti učenje?« Malo dalje u pismu se kaže: »Iznad svega ja se molim bogu za tebe da ti pomogne«.

Fratar je prešao u krajnost pozivajući Čedu da sačuva uspomene na Italijane. Neka se ne plaši. Gorke uspomene na dane fašističke okupacije sačuvaće za života i Čedo i mnogi njegovi drugovi. Svi oni neće zaboraviti dan kada su im topli roditeljski domovi postali zgarišta, na kojima su sagoreli i njihovi najbliži.

Podlost ovog »pastira« najbolje se ispoljila u rečenici: »Na svaki način, ti si bio počasni kaplar italijanske vojske i ništa više!«

Ovaj njihov Vitorio, kako su ga oni bili krstili, odgovorio je svome »staratelju«. Između ostalog on mu poručuje da ne brine o tome ko će ga školovati, jer je to briga narodne vlasti u Jugoslaviji. Takođe mu piše da ne moli boga za pomoć, jer Čedo ne vjeruje u tu »božju pomoć« koju je dobro osjetio dok je bio pod okriljem fašista. Na kraju mu stavlja do znanja da je Čedo i ostao partizanski sin i da je danas Titov pionir.

Od svršetka rata dom u Kotoru je primio mnogo djece koja su svoje djetinjstvo provela u partizanskim zbjegovima ili na ulici, ostavši bez roditelja. Njih je takoreći iz čeljusti smrti istrgla roditeljska briga narodne vlasti i omogućila im da postepeno zaborave svoje teške gubitke. Tu u domu oni se vaspitavaju da postanu korisni članovi zajednice — graditelji socijalizma u našoj zemlji. Samo u prošloj godini u razne industrijsko-zanatske i druge škole pošlo je preko 80 štićenika. U tekstilnoj školi u Beogradu 15 štićenica ovog doma su najbolje učenice. To je svakako rezultat pravilnog vaspitnog rada u domu.

U samom domu djeca se uče da budu samoinicijativna, a takmičenje je stalni sistem rada. Ona se takmiče u učenju, vladanju, u čuvanju domske imovine, u čitanju knjiga i u drugom. Između sebe obrazovali su komisije kao što su kulturno-zabavna, sanitetska, fiskulturna i redakciona komisija zidnih novina. Pod nadzorom svojih vaspitača i uprave doma oni rukovode cjelokupnim radom. Čak se staraju i o svojoj ekonomiji. Između ostalog imaju oko 50 kunića, koji im pričinjavaju veliku radost. Na inicijativu domskog kluba tehnike kunići su dobili električno svijetlo u svojim kavezima.

Ali iznad svega u domu je najglavnije učenje. Tome pomažu i mnogi kružoci.

Štićenici su dobri fiskultrnici, a naročito futbaleri. Imaju svoje timove »Partizan« i »Proleter«. Tim CDJA »Partizan« uputio im je prošle godine veći broj fiskultrnih rekvizita.

Inače, ova djeca živo se interesuju za sve što se događa u našoj zemlji. Na posljednjoj konferenciji oni su odlučili da pomognu našu industriju prikupljanjem otpadaka. Djeca već postaju svjesna velikog svestranog preobražaja naše domovine. U svim brojevima zidnih novina oni su pored pionirskog pozdrava »Za domovinu — s Titom naprijed!.!« dodali »u izgradnju socijalizma!«

A. B.

SEDAMDESETOGODIŠNJICA P. BAŽOVA

U Centralnom domu književnika u Moskvi proslavljena je sedamdesetogodišnjica života i tridesetogodišnjica delatnosti sovjetskog pisca P. Bažova. U uvodnoj reči rekao je sekretar uprave Saveza sovjetskih pisaca A. Sofronov: »Danas slavimo jednog od najznačajnijih sovjetskih književnika, pisca »Škrinjice od malahita«, — knjige koja svedoči o stvaralačkoj raznoobraznosti sovjetske književnosti, dela koje je jedinstveno po svojoj partijnosti, vernom služenju narodu i neobično mnogostrano po svojim žanrovima«.

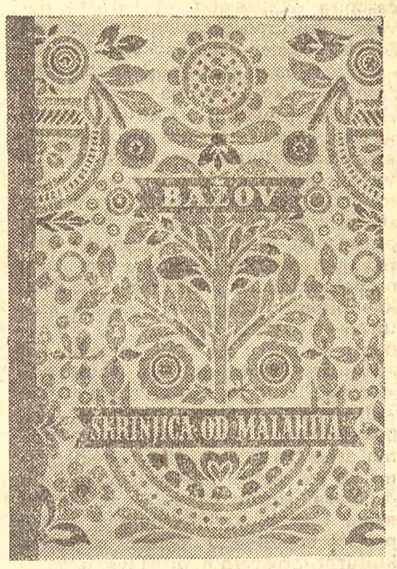

Predavanje o književnoj delatnosti P. Bažova održala je L. Skorino. »Glavni junak P. Bažova — rekla je ona — je radni čovek, smeli, talentovani ruski majstor. On uvek traži nove, savršenije načine rada. Bajke Bažova su istinski patriotske i u najboljem smislu narodne. Pred čitaocem se diže u svoj širini naša zemlja, koja kipti umovima i talentima, narod-novator, silan voljom, optimist koji duboko veruje u svoju budućnost.«

Posle predavanja govorili su književnici: A. Surkov, Lidija Sejfulina, Ana Karavajeva, M. Bubenov, A. Karcev i drugi.

P. Bažov, koji je prisustvovao ovoj svečanosti, zahvalio se svima prisutnima.

Narodne umetnice SSSR V. Rižova i I. Turčanjinova i zaslužni umetnik RSFSR A. Kiseljev čitali su zatim bajke P. Bažova.

»Škrinjica od malahita« prevedena je na srpskohrvatski jezik. Film »Kameni cvet«, koji je snimljen prema bajci P. Bažova, prikazuje se i danas u mnogim bioskopima Jugoslavije.

Repertoar sovjetskih pozorišta u 1949 godini

Na redovnoj sednici komisije za dramsku književnost Saveza sovjetskih pisaca SSSR načelnik Uprave dramskih pozorišta Komiteta za umetnost V. Pimenov, održao je referat o planu pozorišnih repertoara za 1949 godinu.

On je rekao da su u stvaralačkoj saradnji sa dramskim piscima pozorišta već u prošlog godini dala mnoge pretstave, koje istinski odražavaju sovjetsku stvarnost, divne osobine sovjetskog naroda — partijnost, patriotizam, visoki moral, ponos sovjetskih ljudi, koji pouzdano krče put ka komunizmu. To su pozorišni komadi: »Moskovski karakter« A. Sofronova, »Zelena ulica« A. Surova, »Zakon časti« A. Štejna, »Velika moć« B. Romašova, »Makar Dubrava« A. Korneječuka, »U jednoj zemlji« N. Virte, »Tvrđava na Volgi« I. Kremljova, »Ja hoću kući« S. Mihalkova i dr.

Repertoar pozorišta sastavljen je, u glavnom, od komada koji su posvećeni savremenim temama. U ovoj godini, dramski pisci dalj su pozorištima niz značajnih novih dela. U planovima repertoara nalaze se drame »Ognjena reka« V. Koževnikova, »Beketova karijera«, A. Sofronova, »Tuđa sena« K. Simonova, »Pad Berlina« P. Pavlenka i M. Čiaurelija, »Golovin« S. Mihalkova i mnoge druge.

Komisija za dramsku književnost rasmotrila je na sednici takođe i plan svog rada za prvo polugođe 1949 god.

Velika pažnja posvetiće se proučavanju dramske književnosti saveznih republika, koja ne ulazi još dovoljno u repertoar ruskih pozorišta.

Predviđa se održavanje diskusija o novom postavljanju na scenu i o pojedinim pozorišnim komadima u zajednici sa pozorišnim kolektivima. Komisija će voditi evidenciju o radu dramskih pisaca na novim delima.

Predviđena je takođe i analiza novih pretstava u novoj sezone, i susreti s pozorišnim radnicima, na kojima će se pretresati stanje repertoara i perspektive pozorišnog rada. Rešeno je da se o novim pozorišnim komadima sovjetskih dramskih pisaca redovno diskutuje na proširenim sednicama komisije.

U najskorije vreme Komisija za dramsku književnost, u zajednici sa komisijom za teoriju književnosti i kritike, pretresaće glavne članke pozorišne rubrike lista »Sovjetska umetnost« (»Sovjetskoje iskustvo') i časopisa »Teatar«.

U zajednici sa katedrom istorije ruskog pozorišta Državnog instituta za pozorišnu umetnost, biće prodiskutovan nastavni program za istoriju ruskog pozorišta.

Komisija je konstatovala da cirkulisanje novih pozorišnih komada ne zadovoljava, što zadržava njihovo postavljanje u republičkim i oblasnim pozorištima.

KLEVETE KOJE ŠTETE BORBI ZA MIR

Početkom ovog meseca održan je u Bukureštu Kongres rumunskih intelektualaca. Na Kongresu je govorio i Kišinjevski, član politbiroa Rumunske radničke partije.

U svom referatu, koji nosi naslov: »Razvitak kulture u Narodnoj Republici Rumuniji pretstavlja važan doprinos odbrani mira«, on je prikazao uspehe kulturnog razvitka u Rumuniji, i stepen na kome se danas nalazi taj razvitak. Između ostalog Kišinjevski je u svom referatu tvrdio da u Jugoslaviji u poslednje vreme nije izrečena nijedna reč u odbranu mira, a protiv imperijalističkih ratnih huškača; da je u Jugoslaviji pod pritiskom javnosti i u demagoške svrhe bio stvoren neki komitet za mir; da se u Beogradu daju velike pretstave američkih dekadentnih filmova kojima prisustvuju njihovi autori. Prezidijum Narodne skupštine FNRJ i Vlada FNRJ; da publika više po bioskopima »hoćemo sovjetske filmove«; da su stotine intelektualaca bačeni u zatvor i streljani; da je Jugoslavija izgubila nacionalnu nezavisnost; da prelazi u imperijalistički tabor; da FNRJ degeneriše u običnu buržoasku republiku itd. itd. A istovremeno su bugarski listovi požurili donoseći članke pod naslovima: »Desetine i stotine pisaca i profesora bačeni u Rankovićeve zatvore«; »Gde je Jugoslavija« itd. Svakako nije teško, iz Bugarske pronaći Jugoslaviju. (Ako ne drugi, a onda bi barem bugarski pogranični organi, koji su maltretirali naše milicionare, mogli dati autentični odgovor na ovo retoričko pitanje).

Kišinjevski u svojim izjavama zapravo ništa novo nije rekao i izmislio, on je samo nešto u izvesnom smislu iskoristio, jer on u tom pogledu nije ništa drugo nego delić u onom mehanizmu slepoće, laži i štetočinstva po interese međunarodnog radničkog pokreta, koji se zove Informbiro. Za te delиće postoji samo jedna slobodna inicijativa, a to je pronalaženje neistine. Kišinjevski je to svoje pravo upotrebio. U vezi s time valja napomenuti dokle idu sledbenici Rezolucije Informbiroa. U vreme kada se u svetu odvija velika borba za očuvanje mira, a protiv imperijalističkih ratnih huškača, kada je potrebno maksimalno angažovanje i puno jedinstvo svih antiimperijalističkih snaga, sledbenici Rezolucije Informbiroa u svojoj slepoći počeli su razbijati to jedinstvo, proglašavajući kako u Jugoslaviji tobože nije ništa dosad rečeno u odbranu mira. Ta njihova hajka išla je sve dotle, da je naš Zemaljski komitet za pripremu Svetskog kongresa pristalica mira morao upozoriti Pripremni komitet za Kongres mira u Parizu da spreči taj prljavi posao, koji nesumnjivo može poslužiti samo ratnim huškačima i agentima. Kada se Jugoslavija nalazi u punom jeku izgradnje socijalizma, a to znači da i sa te strane daje sve svoje snage za mir, kada čitav politički i kulturni život u našoj zemlji manifestuju čvrstu volju pa i spremnost da se sve da za očuvanje mira, kada je čitava naša spoljna i unutrašnja politika u svojoj liniji i radu čvrst bedem mira — onda takve izjave objektivno ne znače ništa drugo do razdvajanje antiimperijalističkog fronta, pokušaj prljanja naših naroda, koji su u ratu i posle rata dovoljno jasno dali na znanje svim onim imperijalističkim silama gde se Jugoslavija nalazi — i davanje materijala raznim agencijama i listovima za njihovu ratno-huškačku propagandu. Te nove klevete ne mogu umanjiti udeo Jugoslavije u borbi za mir. Odgovornost za posledice tog i takvog posla biće teške, jer danas nisu vremena igranja rečima nego upornog rada i borbe za mir, stvaranja i čeličenja jedinstva svih naprednih snaga, koje su u prošlom ratu odnele pobedu i borile se za to da svet ne bude ponovo bačen u novi rat.

Stvarnost sócijalističke Jugoslavije demantuje sve što je za ovih deset — deset meseci bilo rečeno i napisano u toj dosad neviđenoj hajci na jednu pobedonosnu, revolucionarnu i socijalističku stvarnost. Bilo bi mnogo korisnije, bolje, pa i pametnije da se rumunskim intelektualcima govori o bliskoj prošlosti, o kojoj ratišta po Sovjetskom Savezu mogu što-šta da ispričaju i dokumentuju. Tamo gde treba lečiti moralno-političke rane, gde treba smelo pristupati korenitoj ideološkoj preorijentaciji, tamo gde treba likvidirati sve uticaje jedne prošlosti koja je vezana za najprljavije stranice istorije, tamo gde treba definitivno sahraniti Rumuniju kraljeva, »gvozdenih gardista«i generala ubica — tamo gde laži, koje govori Kišinjevski, mogu samo da dezorijentišu poštene intelektualne radnike, i da one još nesahranjene ostatke prošlosti pothranjuju i povampiruju. Pa ne može nj biti drugojačije: onaj ko laže o drugima, laže i o sebi. Ponegde se već otkriva istinitost ove stare narodne poslovice.

B. S.

MEĐU NJIMA

„Ana Karenjina" L. N. Tolstoja u američkoj preradi

U nizu kondenzatorskih majstorija američkih »dajdžesta« unakaženo je još jedno delo, — Tolstojeva »Ana Karenjina«, — o čemu »Literaturna gazeta« donosi članak pod naslovom: »Užasno divljaštvo«.

Knjiga je malog formata, a izašla je u Njujorku marta 1948, u izdanju Herberta M. Aleksandera. Korice su dečeće boje i nimalo se ne razlikuju od raznih etiketa američkih koktela ili džemova. »Na njima su naslikani »on« i »ona«. »On« je tipični stalni posetilac dansing hola, a »ona« je verovatno daktilo iz sekretarijata mister Hersta . . . « — konstatuje »Literaturna gazeta«.

Američki literarni gangsteri sasvim su upropastili originalno Tolstojevo delo i od njega napravili običan ljubavni roman u troje. Glavne ličnosti, Ana i Vronski, potpuno su amerikanizirani. U pravom smislu reči izvršen je atentat na veliki Tolstojev roman.

Kako u »novoj preradi« ovo delo danas izgleda može dosta da kaže i nazovi predgovor, u kome doslovno stoji: »Tema — najobičnija (!) — o mužu, ženi i ljubavniku — tretira se neverovatno pronicljivo. Autor (u ovom slučaju Lav Tolstoj!) opisuje preživljavanja osetljive žene koja je narušila moralni kodeks«.

Evo što su uradili izdavač i redaktor od ovog remek dela svetske literature:

Levina, čiji su lik i težnje bili najdraži Tolstoju, izdavač H. M. Aleksander gotovo je sasvim izbrisao iz svoje knjige. Tu je on epizodna ličnost!

U amerikaniziranoj »Ani Karenjini« Ana je samo velikosvetska lepotica i ljubomorna ljubavnica, koja se, kad je osetila da ljubavnik hladni prema njoj, u napadu ljubomore baca pod voz.

Težnje Levina i Anina smrt — dva osnovna plana romana, dve linije koje su kod Tolstoja idejno povezane, koje otkrivaju tragediju ličnosti u uslovima carske Rusije, — američki izdavač je jednostavno izbrisao.

Tako danas u Americi izgleda »Ana Karenjina«.

Veličina Lava Tolstoja i njegovih dela ne može se uništiti ovim svirepim unakažavanjem. Ova rabota osvetljava kulturu jednog američkog izdavača.

A. P.

TAKMIČENJE AMATERSKIH POZORIŠTA VOJVODINE

AMATERSKO POZORIŠTE JAŠA TOMIĆ — PRVAK VOJVODINE

Drugo mesto zauzelo je mađarsko, treće rusinsko, četvrto slovačko i peto rumunsko pozorište

Na završnom takmičenju najboljih nacionalnih amaterskih pozorišta u Novom Sadu, posle pretstave Amaterskog pozorišta iz Jaše Tomića, ocenjivačka komisija održala je sednicu na kojoj je ocenila vrednost takmičara. Kod svakog pozorišta ocenjivana je režija, gluma, znanje uloga, dekor, kostimi i šminka. Pored ocene pretstava, važnu ulogu u plasmanu pojedinih učesnika igralo je predtakmičenje, u kome su pozorišta razvijala unutrašnji rad na ideološko-političkom uzdizanju članova i organizacionom učvršćivanju umetničkog kolektiva. Tako je kod nekih pozorišta, čije su pretstave bile na priličnoj umetničkoj visini, bitno uticala njihova slaba aktivnost u predtakmičenju.

Za prvaka Vojvodine proglašeno je Amatersko pozorište iz Jaše Tomića sa ukupno 1381 poenom. Na drugom mestu je dramska sekcija Mađarskog kulturno-umetničkog društva »Jozef Atila« iz Kikinde sa 1295 poena, na trećem centralno Rusinsko amatersko pozorište iz Ruskog Krstura sa 1287 poena, na četvrtom slovačko Centralno amatersko pozorište Bačkog Petrovca sa 1273, i na petom dramska sekcija Rumunskog kulturno-prosvetnog društva »Petru Albu Makra« iz Vršca sa 1177 poena. Pozorišta iz Jaše Tomića i Kikinde takmičila su se sa komadom »Duboki su korenі«, rusinko pozorište sa komadom »Radnici«, slovačko sa komadom »Mariša« i rumunsko sa komadom »Obračun«.

Najbolje pozorište Slovaka u Vojvodini

Krajem marta održano je u Bačkom Petrovcu takmičenje slovačkih amaterskih pozorišta i dramskih sekcija.

Na finalnom takmičenju za manjinskog prvaka, koje je održano u Petrovcu, učestvovali su prvaci oblasti. Dramska grupa iz Kisača (prošlogodišnji prvak) dala je komad »Četiri strane sveta« od Leopolda Lahola u režiji Z. Kardelisove. U komadu se prikazuju borci slovačkog narodnog ustanka. Kao najbolja grupa u Banatu na takmičenju je učestvovalo »Bratstvo« iz Padine sa komadom »Mariša« od Mrščika, u režiji Vilme Popov. Prvak Bačke, dramska grupa iz Bačke Palanke, nastupila je sa komadom »Ženidba« od Gogolja, u režiji Jozefa Bobosa. U takmičenju je učestvovalo i Centralno slovačko amatersko pozorište iz Bačkog Petrovca sa komadom »Mariša«, u režiji profesora Mihaila Filipa.

Najbolja slovačka amaterska pozorišta privukla su u gledalište mase Slovaka, koje su sa pažnjom pratile takmičenje i na kraju pozdravile novog manjinskog prvaka — Centralno slovačko amatersko pozorište iz Bačkog Petrovca. Kao druga plasirala se grupa iz Bačke Palanke, kao treća grupa »Bratstvo« iz Padine i kao četvrta grupa iz Kisača.

Centralno slovačko amatersko pozorište dalo je ove godine 20 pretstava (od kojih pet u drugim mestima). Pored operete »Lepa nova išarana kolevka«, davani su komadi »Za dobro naroda« i »Kralj Betajnove« od Cankara, »Pokojnik« od Nušića, »Zemlja« i »Smetovi« od Hurbana, »Naš gospodin ministar« od Stodola i »Mariša« od Mrščika.

Slovaci u Vojvodini imaju i pozorište lutaka, a uskoro će biti otvoreno centralno pionirsko pozorište, koje će služiti vaspitanju slovačke dece.

Povodom Nedelje Španije

SAGUNTO

REMINISCENCIJA IZ ŠPANIJE

Oto Bihalji-Merin

U rano jutro isklizila su kola iz kapije kuće na trgu Tetuan. Šofer je poveo jednog prijatelja, da mu put u povratku ne bude dug. Neispavana su lica ljudi koje sretamo dok prolazimo kroz predgrađe Valencije još utonulo u mrak, i izlazimo na mavarska vrata.

U jednom od sela što su ležala na rubu prašinom zasutog poljskog puta — bilo je to Pueblo nuevo del Mar — zakucali smo na zatvorena vrata krčme. Krupnim slovima, kredom, pisalo je preko firme: »Inkautado« — rekviririrano.

»Suviše je rano«, rekao je krčmar mrgodno, »vatra još ne gori«.

Šofer je bacio na sto široki baskiški bere, koji je kružio oko njegovog uskog lica kao oreola: »Rakija se ne mora grejati«.

Platili smo novčanicama »Vlasništvo naroda provincije Valencije«, trideset centimosa, pedeset centimosa, jedna pezeta . . .

Magla se dizala sa prostranih gajeva pomorandži, iz kojih se nad nas nadnosila bujica zatvoreno zelenih listova i žutih lopti.

Prethodnu noć proveo sam u klubu intelektualnih radnika, u valencijskom Ateneu, i oprostio se od prijatelja. Stavili su mi jednu knjižicu u džep. I sada, pošto mi je srce bilo raskravljeno »aguardientom«, zaželeo sam da vidim šta su mi poklonili. »Numancia« od Servantesa. Na naslovnom listu, pročitao sam: »Tragedija u kojoj se opisuje kako se ovaj mali španski narod branio od nadmoćni Rimljana«.

Kada je auto zabremzao u Puigu, već sam bio proučio jedan deo istorije Numancie. Opisana je desetogodišnja herojska borba protiv Rimljana. Sedam opsada, nadmoć u ratnicima i oružju, nisu mogli savladati grad koji je smrt pretpostavljao ropstvu. Ono što je Cornelius Scipio Aemilianus osvojio godine 133 pre našeg računanja vremena bio je mrtvi grad, groblje ljudi i kuća.

Prekoputa stare crkve u Puigu popili smo kafu. Bila je gorka, u ovoj oblasti bogatoj šećerom. Devojka koja nas je posluživala rekla nam je: »Kompanjerosi moraju izviniti. Kava sa šećerom pije se samo na frontu.«

Oči devojke pomračile su se kod reči »front«, kao da su u toj reči sadržane sve strahote i sve nade. I tada je stidljivo i skoro nežno upitala šofera: »Je li stranac iz internacionalnih brigada?«

Zacelo, kelnerica iz Puiga teško da je išta znala o Marksu i Lenjinu, o zakonima imperijalističke ekspanzije, možda čak i o pobedonosnom Oktobru. Pa ipak, nagonski je osećala snagu koja je ležala u činjenici da je radnička klasa celog sveta poslala svoje izabranike da učestvuju u borbi protiv fašizma.

Sa uznemirujućom brzinom klizili smo kroz divne pejsaže vrtova, pored belo okrečenih kuća, »barracas«, provincije Valencije. Hambari sa kosim krovovima svetlucali su u zelenilu rastinja.

Listao sam knjigu Servantesovu. O vrlinama, hrabrosti i ljubavi prema slobodi govorio je pesnik Don Kihota. Opisivao je tragediju umiranja. Ljubav čoveka prema ženi, deteta prema roditeljima, sve lično i drago, podređuje se ljubavi prema Numanciji, to će reći ljubavi prema otadžbini.

Približili smo se malom mestu. I tada sam mračnu sliku, koju je Servantes naslikao, do kraja sagledao.

Gvozdenim pojasom nadmoćne tehnike Rimljani su Numanciju osudili na umiranje od gladi. Ljudi iz Numancie hteli su da umru boreći se. Kada je tuđin prodro u grad, našao je svu imovinu razorenu i sve ljude mrtve. Dragovoljnu smrt pretpostavili su jarmu ropstva. Samo jedan dečak, koji je stajao na rubu gradskog bedema, bio je u životu. Iz straha od smrti, uspentrao se na kulu. Scipio ga je hteo povesti u Rim, kao trofej, kao znak podjarmljivanja španskog naroda. Ali dečak, da izbegne sram, bacio se u dubinu.

Sagunto — to je bio breg nad nama: male, zbijene kuće, zidovi tvrđave u ruševinama. Rado bih rekao: »Uspori malo, druže šoferu, hteo bih pogledati ovaj grad čije ruševine govore o sukobu Kartage i Rima«.

Ali je čovek za volanom progunđao baš u tom trenutku: »Juče sam vozio jednog suludog Amerikanca, novinara. Hteo je da se divi crkvama i pred svakom gomilom kamenja morao sam zastajati.«

Moć sadašnjice je snažna. Briga za žive prožima mozgove i baca u senku prošlost. I ja sam ćutao, osećajući tihu žalost.

Tada smo otklizili od Sagunta, prema beskrajnoj površini zeleno svetlucavog mora.

★

Koja je ideja tako duboko pokretala Servantesa kada je pisao tragediju »Numancia«? To je bio rani duh nacionalne svesti, ubeđenje da i mali narodi imaju prava da brane svoju samostalnost, i da je vredno boriti se i umreti za istinu i slobodu.

Postoji jedna hrabrost, koja pobeđuje putem žrtvovanja. Narod Španije poseduje tu hrabrost. Cela Španija je SAGUNTO. Bori se, pati, proliva krv.

Neće se, ne sme se, dogoditi da Španija koja se bori ostane sama, okružena silama koje iz novca, ucenjivanja, atomske energije i crkvenih litanija kuju lance ropstva.

Dželat Franko, njegov protektor papa, koji sada blagosilja zastave falange, kao što je juče veličao crne garde Musolinija i Hitlera, generali Atlantskog pakta i naučnici, koji pripremaju bombe da unište naredni Sagunto — svi oni služe brutalnom, bezdušnom imperijalizmu.

Postoji samo jedna snaga dovoljno jaka da se odupre svirepoj i egzaktnoj imperijalističkoj mašineriji ucenjivanja i smrti: međunarodna solidarnost radničke klase i svih naprednih ljudi.

Narodi Jugoslavije prisno i blisko osećaju borbu Španije. Sećanje na pale borce za slobodu živo je u njihovu srcu. Suze španske siročadi peku oči naših žena.

Rečju i delom, naši narodi učestvovali su u borbi Španije. Mnogi, koji su pošli kao borci internacionalnih brigada u Španiju, leže pogrebeni u španskoj zemlji. Danas opet naši narodi dižu svoj glas protiv strijelanja španskih rodoljuba, traže oslobođenje osuđenih antifašista, bojkotovanje Frankovog režima i prekidanje svake političke i ekonomske saradnje s njim.

Apel, upućen svetu da se solidariše sa španskim borcima, istovremeno je opomena svim snagama napretka, da se ujedine protiv imperijalističkih pripremanja novog rata.

Kletva, gnjev i mržnja moraju se uperiti protiv fašiste Franka i njegovih imperijalističkih naredbodavaca. I mesto kampanja, koje nepravedno i besciljno pokušavaju da ometu našu zemlju u izgradnji socijalizma, trebalo bi razviti kampanju za veliku solidarnost svih naprednih snaga.

★

Mnogo godina je prošlo od vremena kada sam stajao pod zidovima Sagunta. Italijanski Kaproni i nemački Meseršmiti obasipali su u to doba malo mesto razornim bombama. A od tada fašističke mašine razaranja uništile su više gradova no što su to Rimljani, Goti i Mavri učinili u toku vekova.

Generalštabu najvećeg masovnog ubijanja svih vremena, pored Hitlera i Musolinija, pripadao je kao treći saveznik Franko, dželat španskog naroda.

Sada, kada su se političari Atlantskog pakta i Maršalovog plana dali na posao da Franka uključe u svoje strategiske planove, radi razbuktavanja novog svetskog požara, diže se naš glas protesta.

Svuda u Španiji je Sagunt: u Estramaduri i Andaluziji, u Asturiji i Biskaji, u Galiciji i Navari, u Kastiliji i Kataloniji. Bačeni u tamnice, podjarmljeni, partizani— ceo španski narod, pritisnut fašizmom i opkoljen imperijalizmom, apeluje na savest čovečanstva.

PROBLEMI MLADIH PISACA I PISACA-POČETNIKA

O radu mladih pisaca i književnih kružoka u Hrvatskoj

U Narodnoj Republici Hrvatskoj održana su oblasna savjetovanja mladih pisaca, književnih početnika i mladih ljubitelja književnosti. U Splitu, Karlovcu, Varaždinu i Osijeku savjetovanja su održana 27 marta, a u Zagrebu 3. aprila. Na Rijeci će se savjetovanje održati tokom ovog mjeseca. Od prošlogodišnjeg republičkog savjetovanja u Zagrebu, na kom se koncem marta 1948. bilo okupilo oko stotinjak mladih drugova, rad literarnih kružoka i družina razvio se i narastao, tako da danas u Hrvatskoj postoji oko 2000 omladinaca i omladinki koji, okupljeni u tim literarnim organizacijama, s ljubavlju i velikim interesom diskutiraju, rade i uče. Ovako veliki broj mladih književnih aktivista govori ne samo o vitalnosti i sposobnostima koje posjeduje naša omladina, već i o organizacionoj i odgojnoj ulozi koju vrši omladinska organizacija, govori — što je najvažnije — o velikoj brizi naše Partije koja, kao i svugdje, i ovdje, nad odgojem našeg mladog književnog naraštaja, budno bdi. Rad naših prosvjetnih vlasti, aktivizacija članova Društva književnika Hrvatske u tom poslu, djelovanje aktiva Narodne omladine, pojava omladinskog književnog časopisa »Izvor« — sve su to bili razni oblici kojima je naša Partija provodila svoju zamisao da prihvati i razvija mlade nadarene ljude, da im omogući put razvoja, drukčiji od onog što su ga imali književni početnici prošlih vremena. Uspjesi, koji su dosada postignuti u književnom odgoju omladine, rezultat su tih napora usmjerenih sa raznih strana jednom cilju.

Ali, mi nećemo samo u tome specijalnom radu tražiti korijene ovako širokog razvijenom omladinskom književnom pokretu. Nećemo jer znamo o kakvoj se omladini radi i u kakvoj sredini ta omladina živi i uči se životu. Prolazeći kroz naše omladinske literarne kružoke i sekcije, nu ćemo često kod nekog mladog referenta, koji vatreno govori o Kranjčeviću, vidjeti u zapučku udarničku značku pruge, ili ćemo saznati da je mladić, koji zajapureno čita svoje stihove nedavno osvojio zlatnu značku fiskulturnika, itd. To što naša omladina živi u našem revolucionarnom vremenu, što je izrasla iz našeg poletnog života koji je sa svih strana zapljuskuje, to je ono što se blagotvorno odražava i u njenom odnosu prema literaturi. Mladi književni početnici to sami najbolje znaju, jer osjećaju kako je ljubav prema domovini i Partiji srž njihova života, pa i njihovih književnih inspiracija. Pa kad se mušterije Informbiroa sjete iz Mađarske, Bugarske, Rumunije ili Albanije da pod prozorima naše domovine izvode svoje bjesomučne serenade, onda naši mladi književni početnici osjete neodoljivu potrebu da i perom čuvaju čast svoje domovine.

Ne nagoni zemlji našoj oblake sive
jer kod nas sija sunce

kaže u pjesmi »Klevetniku« mlada pjesnikinja, učenica IV. razreda gimnazije i, jasno, ne služi se njegovim sredstvima, ne govori njegovim rječnikom, jer je njen moral — moral naše omladinke, ali je u ovim svojim stihovima ona izlila svoje gnušanje i odlučnost, i prkos i ljubav.

Međutim, sve ovo dosada kazano nije nikakvo novo iskustvo, sve je to već davno svima poznato, samo se ovdje, na ovim oblasnim savjetovanjima mladih u Hrvatskoj, i ovoga puta još jednom potvrdilo. Ali, ova savjetovanja dala su neke podatke i otkrila u jasnijem svjetlu neke probleme književnog odgoja omladine.

Dvije su osnovne organizacione forme u kojima se odvija književni rad omladine. Jedna su literarni kružoci, gdje se obično okuplja deset do dvadeset mladih ljudi, koji sami pišu stihove, prozu, igrokaze ili se aktivnije bave kritikom. Tu se oni sastaju da porazgovore o svojim radovima i da razvijaju svoje književno znanje. Druga forma su literarne družine (forma važna za škole!) koje katkad obuhvataju i do sto članova — ljubitelja književnosti, a čiji se rad sastoji bilo u održavanju diskusionih večeri posvećenih nekom teoretskom književnom problemu, bilo u akademijama ili večerima posvećenim književnom djelu i radu prošlih i savremenih naših književnika. Iskustvo pokazuje, da ove forme uistinu odgovaraju potrebama prakse, pa ako se one, zbog organizacionih slabosti nisu svugdje ostvarile, tamo gdje su ostvarene pokazale su se uspješnima. Ovako postavljene forme rada nisu nimalo krute, i one ne samo da ne sputavaju, veći razvijaju inicijativu za stvaranje što raznolikijeg i svrsishodnijeg rada u njima. Mladi pisci početnici mogu u svom užem kružoku (ne zatvarajući ga nikome ko hoće u njem da radi!) da mnogo neposrednije govore o problemima svog književnog rada, a što se tiče ideološkog i teoretskog odgoja mogu u svoje planove stavljati specijalnije teme — njima dakle svakako odgovara forma jednog užeg kružoka. Ali, to nikako ne znači da takovi mladi pisci — početnici moraju ili mogu da se odvoje (a toga je u praksi bilo!) od masovnih literarnih družina, da se ograde u »više sfere« književnog rada. Dapače, ako takvi drugovi ozbiljno gledaju na svoju književnu aktivnost, njihov će zadatak biti da budu jezgro i rukovodsto masovnih literarnih družina, da svojim relativno većim znanjem pomažu njihov rad.

Kad je riječ o literarnim organizacijama omladine vrlo je važan problem: kako okupiti radničku i seljačku omladinu na tom poslu. Treba kazati da su se srednjoškolski literarni kružoci i družine u mnogim mjestima potpuno izolirali od radničke omladine (a o seoskoj da i ne govorimo). Koliko je netačno tvrđenje da među radničkom i seljačkom omladinom nema interesa za književna pitanja, pokazuje i literarni kružok iz Varaždina, koji između svojih dvadesetpet članova broji i desetak radničkih omladinaca. Prosvjetne vlasti, Savez kulturno-umjetničkih društava, a osobito organizacije Narodne omladine treba da ubuduće konkretno zahvate u ovaj problem i postepeno ga stanu rješavati.

Sadržaj rada omladinskih literarnih kružoka i družina, kako su pokazala ova savjetovanja, nije bio planski usmjeren. Plan, što ga je Centralni komitet Narodne omladine Hrvatske dostavio organizacijama na terenu bio je donekle tvrd, krut, jedinstven za sve kružoke i družine, bez obzira na raznolikost uzrasta i snaga, pa je u praksi bio u mnogome neostvariv. Zbog svega toga dolazilo je do samoinicijativnog prekrajanja ili stvaranja novih planova, a u tim slučajevima, kao posljedica nedovoljnog književnog znanja, uvlačili su se nedostatci u sadržaj rada. Tako su, na primjer, mladi drugovi u Dubrovniku uzeli da obrade kao temu iz ruske književnosti (zapostavivši sve druge ruske klasike!) — Dostojevskog, a jasno je da neće znati, s obzirom na svoje životno i književno iskustvo, razlučiti kod tog pisca reakcionarno i mistično od pozitivnog i realističnog. Ili su, opet, uzimane teme za referate iz teorije, književnosti, koje općenito postavljene premašuju ne samo snage referenata i diskutanata, već i po svojoj opsežnosti prelaze okvir jednog sastanka (na primer: »Književni pravci prošlosti, savremena književnost i njeni zadaci«). Ili, dalje, pored mnoštva aktuelnih potrebnih književnih tema prvenstveno sa područja našeg književnog nasljeđa i savremene književne problematike, a zatim i strane klasične literature, osobito ruske, uzima se za obrađivanje, pomalo ekstravagantno, kakva specijalna tema, više sračunata da »pokaže znanje« referenta, nego da koristi slušaocima (na primjer: Ibsenovi »Stupovi društva«). Vidimo, dakle, da se tu i tamo pokazala pojava precjenjivanja svojih snaga. Možemo, kad nas je izlaganje do tog pitanja dovelo ,dati za ilustraciju još jedan primjer: Jedan mladi drug prihvatio se da obradi život i djelo Ivana Cankara. I, šta je napravio? Pročitavši nekoliko Cankarevih djela, on nije htio da pročita kao pomoćnu literaturu članke koje su objavili naši časopisi i novine povodom nedavnog Cankarevog jubileja, jer nije želio, kako sam kaže, »da mehanički ponovi ono što su drugi rekli«.

Sve u svemu u radu kružoka i družina osjetio se nedostatak jednog realnog plana. Trebat će, jer potrebe jasno traže, da rukovodstvo omladinske organizacije u zajednici sa prosvjetnim vlastima i Društvom književnika Hrvatske riješi što skorije to važno pitanje. Čini se, da će takvi planovi bolje postići svoju svrhu ako ne budu pisani kao proizvodni plan (taj i taj tjedan mora se to i to napraviti, tim i tim rasporedom morate tu i tu temu obraditi, već ako se ti planovi postave kao orijentacioni, sa daleko većim brojem tema, među kojima će pojedini kružoci i družine moći prema snagama, svom interesovanju i dostupnosti literature birati one koje im najbolje odgovaraju.

Pitanje pomoći na licu mjesta vrlo je važno, ako ne i najvažnije pitanje pravilnog rada u omladinskim literarnim organizacijama. Dok su u velikom broju slučajeva i rukovodstva Narodne omladine, i nastavnici narodnog jezika i javni i kulturni radnici pomagali, a negdje, upravo bi rekli, i njegovali literarne družine i kružoke, bilo je i slučajeva velike nebrige. U Karlovcu, na primjer, nije na oblasno savjetovanje mladih književnih aktivista došao nijedan rukovodilac Narodne omladine, a drugovi iz Varaždina kažu, da su im neki profesori književnog jezika uskratili svoju pomoć, izjavljujući da ni oni sami, profesori, nisu u stanju da napišu dobru pjesmu, pa kako će onda drugima pomoći. Članovi Društva književnika Hrvatske pružili su i prilikom ovog savjetovanja svesrdnu pomoć mladim drugovima. Na svako od ovih oblasnih savjetovanja, pored jednog pretstavnika Centralnog komiteta Narodne omladine Hrvatske i jednog člana redakcije omladinskog književnog časopisa »Izvor«, došli su po dva ili tri starija književnika i svojom pomoći unijeli novi elan i živost u budući rad kružoka. Na oblasnom savjetovanju u Zagrebu prisustvotvali su skoro svi aktivni članovi Društva književnika. Ipak Društvo književnika Hrvatske treba da prodiskutira kako da se nađe put da se, umjesto povremenih akcija, stariji književnici angažiraju neposrednije i aktuelnije u odgoju mladog književnog naraštaja. Na savjetovanju u Zagrebu bio je iznesen prijedlog, da pojedini književnici preuzmu neke vrste patronata nad nekim određenim kružocima, osobito onima van Zagreba, i da češćom korespodencijom pomažu mladim drugovima u rješavanju raznih i praktičkih i teoretskih pitanja. Sigurno je, kad bi se takva jedna akcija sprovela u djelo, da bi ona bila snažan impuls za budući rad kružoka.

Savjetovanja o kojima je riječ imala su, kako se vidi iz izloženog, zadatak da otkriju sve organizacione probleme koji se javljaju u radu omladinskih literarnih kružoka i družina. Druga, ne manje važna strana ovih savjetovanja, bila je ispunjena analizom radova koje su mladi drugovi čitali u provizornim kružocima kojima su rukovodili književnici. Prelazi okvir ovog napisa da ovdje govorimo podrobnije o pojavama u prvim ostvarenjima književnih početnika. Tu bi se uglavnom moglo ponoviti ono što je napisano i rečeno dosada o stvaranju mladih. Ali treba i ovdje kazati da čovjek ne može bez oduševljenja slušati kako iz svih tih radova, pored individualnih osobenosti pojedinaca, uprkos česte neumješnosti i nedovoljnog snalaženja u književnom poslu, izbija nezadrživi optimizam, oduševljeno i vedro gledanje na našu stvarnost, onaj isti elan, koji uobličava grandiozne slike radilišta Narodne omladine.

Vatroslav MIMICA

Savjetovanje mladih pisaca-početnika Crne Gore

Prvo savjetovanje mladih pisaca-početnika Crne Gore okupilo je oko 30 članova Narodne omladine. Ono je održano u Cetinju, na inicijativu Centralnog komiteta Narodne omladine Crne Gore i Povjereništva Saveza književnika. Glavni cilj savjetovanja bio je da se uspostavi čvršća saradnja sa starijim drugovima i da se pristupi planskom uzdizanju književnog podmlatka u Crnoj Gori. Pored ostalih bili su prisutni pretstavnici Uprave za agitaciju i propagandu CK KP Crne Gore, Kulturno-prosvetnog saveza Udruženja novinara, članovi Povjereništva Saveza književnika za Crnu Goru.

Referat o pitanjima književnog stvaranja mladih pisaca u ime Povjereništva književnika podnio je Janko Đonović koji je, između ostalog rekao: »Do naše narodne revolucije, preko koje je prodro marksističko-lenjinistički pogled na svijet, bilo je ovladalo mišljenje da književnici nijesu obični ljudi ukopčani normalno u društveni život, i da stihijski stvaraju svoja djela. Međutim, danas su književnici ukopčani u realni život naše stvaralačke današnjice i svojim radom svjesno i aktivno učestvuju u izgradnji socijalizma. Đonović je dalje istakao da se pred svim, pa i mladim piscima, nalazi veliki broj problema socijalističke izgradnje, koje treba umjetnički obrađivati. To će još više potstaći milione trudbenika grada i sela na velikom djelu izgradnje socijalizma. Samo tu treba da od početka izbjegavaju hladnu šemu i jevtinu frazeologiju. Govoreći o uslovima književnog stvaranja Janko Đonović je naglasio da mladi pisac mora što šire poznavati narodni život, biti u toku sadašnjice i ideološko-politički se izgrađivati na principima marksizma-lenjinizma.

O organizacionim pitanjima u radu s mladim piscima referisao je Dobrosav Ćulafić, član Biroa CK Narodne omladine. On je naglasio da je jedan od glavnih zadataka mladih pisaca da individualno izučavaju nauku marksizma-lenjinizma, i da formiraju literarne sekcije, kružoke i klubove mladih pisaca.

Tok diskusije rasvijetlio je mnoga važna pitanja u vezi sa budućim radom mladih pisaca-početnika Crne Gore. Većina njih izrazila je veliko zadovoljstvo što im je na savjetovanju ukazana mogućnost da razjasne izvjesna pitanja, koja su im se postavila u dosadašnjem radu.

Prema zaključcima ovog savjetovanja odmah će se pristupiti formiranju literarnih kružoka po školama i književnih sekcija po omladinskim kulturno-umjetničkim društvima. Radi obuhvatanja književnih početnika koji žive na selu ili rade u preduzećima formiraće se klubovi gde god bude 7 do 8 mladih pisaca. Literarne sekcije, kružoci i klubovi napraviće plan rada za tri i šest mjeseci, u kome će predvidjeti teme iz ideološko-političkog rada, iz književnosti, diskusije, sastanke, turneje i drugo.

Centralni komitet Narodne omladine organizovaće u junu večeri književnih početnika u Cetinju na radilištima Skadarskog Jezera, u Titogradu kao i još u nekim sreskim mjestima. Biro CK Narodne omladine vodiće stalnu brigu o životu i radu mladih pisaca i pomoći im pri rešavanju organizacionih pitanja.

Po završetku savjetovanja mladi pisci su održali diskusioni sastanak sa starijim drugovima, gdje su čitali svoje najbolje radove i upoznali se, preko kritičkih osvrta, sa njihovim dobrim i negativnim stranama.

A. B.

Novi slovenački dokumentarni filmovi

Posle prvog slovenačkog umetničkog filma »Na svojoj zemlji«, preduzeće »Triglav-film« sada je već završilo i dokumentarni film »Slovenačko Primorje«, prema scenariju književnika Franca Bevka. U svom prvom delu film prikazuje istoriski razvitak Slovenačkog Primorja, a u drugom delu obrađuje njegovu geološku strukturu, kao i život i rad stanovnika Slovenačkog Primorja u novoj Jugoslaviji.

Dokumentarni film »Štampa i partizani« prikazuje rad partizanskih štamparija i ona mesta gde su se štampali ilegalni listovi. Film daje likove neustrašivih partizanskih kurira koji su, izlažući se smrtnim opasnostima, raznosili partizansku štampu u sva mesta Slovenije. Za ovaj film reditelj je angažovao i one ljude koji su i sami učestvovali u izdavanju i širenju partizanske štampe u toku narodnooslobodilačke borbe.

Dokumentarni film »Jesen u vinovim lozama« slika život i rad u vinogradarskoj zadruzi u Železnim Dverima, kod Ljutomera. Scenario za film napisali su Anton Ingolič i France Kosmač.

Film »Među zagorskim rudarima«, po scenariju Ernesta Adamiča, obrađuje proces rada u rudniku, uspehe zagorskih rudara u takmičenju i osnivanje prve omladinske rudarske brigade.

»U borbi za Plan« — naziv je dokumentarnog filma koji iznosi napore radnih kolektiva u izvršenju planskih zadataka, naročito u građevinarstvu.

KROZ ČASOPISE I LISTOVE

»KULTURNI ŽIVOT«

Organ Saveza kulturno-prosvetnih društava Srbije

Prošlog meseca izišao je prvi broj časopisa »Kulturni život«, organa Saveza kulturno-prosvetnih društava Srbije. Posle zagrebačkog časopisa »Kulturni radnik« i ljubljanskog »Obzornika«, koji izdaje organizacija »Narodne prosvete«, »Kulturni život« je treći časopis koji pokreću republički savezi kulturno-prosvetnih društava, sa ciljem da preko svog organa još življe i neposrednije deluju u smislu pravilnog usmeravanja kulturno-prosvetnog rada u našoj zemlji. Pored ovih časopisa, februara ove godine pokrenuta su i dva mesečna lista, kao organi republičkih saveza kulturno-prosvetnih društava. U Makedoniji je počeo da izlazi mesečni list »Kulturen život«, dok je sarajevski »Odjek«, koji je ranije izlazio kao kulturno-informativni mesečni list, postao organ Saveza kulturno-prosvetnih društava Bosne i Hercegovine. Time su svi savezi kulturno-prosvetnih društava, izuzev Crne Gore, dobili svoje organe. Ovi časopisi i listovi pružiće neposrednu pomoć savezima kulturno-prosvetnih društava u ispunjenju svih onih mnogobrojnih i odgovornih zadataka, koje su savezi primili na sebe preuzimajući kulturno-prosvetni rad Narodnog fronta i objedinjavajući delatnost svih masovnih organizacija — sindikata, omladine, AFŽ-a — na kulturno-prosvetnom polju.

U uvodnom članku Dobrice Ćosića, objavljenom u prvom broju časopisa »Kulturni život«, ti su zadaci jasno naznačeni. Prvi i osnovni je zadatak Saveza u ovoj godini, ističe se u članku, stvaranje kulturno-prosvetnih društava po selima gde dosada nisu stvorena, kao i stvaranje sindikalnih i omladinskih društava po gradovima, rudarskim i industriskim centrima gde ona ne postoje. Naročitu pažnju treba posvetiti kulturno-prosvetnim društvima u selima gde postoje radne zadruge i zadružni domovi. Savez kulturno-prosvetnih društava Srbije, ističe se dalje u članku, treba da pruži veću pomoć prosvetnim organima vlasti u sprovođenju borbe za suzbijanje i likvidaciju nepismenosti, da radi na daljem proširenju mreže biblioteka, knjižnica i čitaonica, da doprinese što punijem omasovljavanju svih formi kulturno-umetničke delatnosti: dramskih grupa, horova ,orkestara, folklornih i drugih sekcija, i zaoštri borbu za kvalitet, za idejno-umetnički nivo priredaba koje daju kulturno-umetnička društva.

Svojim člancima direktivnog ili informativnog karaktera, popularnim tumačenjem svih problema koji se postavljaju pred kulturno-prosvetna društva, davanjem praktičnih uputstava za rad pojedinih kulturno-umetničkih sekcija, časopis »Kulturni život« pružiće znatnu pomoć kulturno-prosvetnim društvima u ispunjenju ovih zadataka. Iako na početku svog izlaženja časopis još nije dobio svoju definitivnu fizionomiju i jasno naznačio svoj delokrug rada, u prvom broju objavljeno je nekoliko direktivnih i popularno-informativnih članaka, koji će biti od znatne koristi kulturno-prosvetnim društvima u gradu i na selu. Pored već spomenutog članka Dobrice Ćosića »Drugi kongres KPS i zadaci Saveza kulturno-prosvetnih društava Srbije«, treba istaći i članak Bore Drenovca o kulturno-prosvetnom radu naše Partije na selu, u kome su naznačeni neposredni zadaci koji se, na osnovu ocene koju je dao Peti kongres KPJ, postavljaju u radu na kulturnom preobražaju našeg sela. Polazeći od postavke, izložene u Programu KPJ, da je preobražaj sela moguć jedino i isključivo u vezi sa socijalističkim preobražajem poljoprivrede, u članku se ističe da je, uporedo sa uspesima u socijalističkoj izgradnji, naše selo zahvatila svestrana kulturna revolucija, da se, na inicijativu naše Partije, na selu razgoreo bujan prosvetni i kulturni rad.

»U oceni koju je dao Peti kongres KPJ, — kaže se dalje u članku, — ukazano je na osnovne slabosti kulturnog rada Partije na selu i sadržani osnovni zadaci. Ti zadaci jesu: Borba za stalnost i sistematičnost kulturnog rada na selu i unošenje više idejnosti u čitav taj rad«. Govoreći o potrebi podizanja socijalističke idejnosti u kulturnom radu na selu, drug Drenovac u članku pored ostalog ističe:

»U sukobu radnih seljačkih masa i kapitalističkih elemenata sela razvija se određena ideološka borba koja se neizbežno odražava i u kulturnom životu sela... U današnjoj fazi klasne borbe na selu socijalistička idejnost našeg kulturnog rada znači: jačati svest siromašnog i radnog seljaštva uopšte u pravcu produbljivanja klasnog saveza radnika i radnog seljaštva: ona znači, dalje razvijanje onog novog odnosa siromašnog i radnog seljaštva prema svojoj, narodnoj, socijalističkoj državi, razvijanje i jačanje socijalističkog patriotizma na selu. Najzad, socijalistička idejnost u kulturnom radu na selu podrazumeva upornu borbu protiv zaostalosti, neznanja, sujeverja i predrasuda. Bez toga ne da se ni zamisliti istinski političko prosvećivanje na selu, tj. unošenje marksizma među radne mase seljaštva«.

U prvom broju časopisa »Kulturni život« objavljen je, pored ostalih članaka, i iscrpan prikaz Olivere Mladenović o pripremama za festival narodnih igara i pesama Srbije. U članku su istaknuti pozitivni rezultati pojedinih seoskih folklornih grupa u prikazivanju izvornih igara iz svoga kraja, i, istovremeno, ukazano na pojedine slabosti i zastranjivanja (pokušaji šablonskog kopiranja gradskih grupa, smešne i neukusne »obrade« igara itd.). U pogledu rada gradskih folklornih grupa, u članku se ukazuje na dve suprotne tendencije, obe podjednako negativne: s jedne strane idolopoklonstvo prema primitivnoj, sirovoj igri, a s druge strane, rđavo eksperimentisanje sa stilizacijama.

U kraćem članku »O negovanju horske pesme« Mihailo Vukdragović konstatuje da naši kompozitori ne pokazuju dovoljno aktivnosti u komponovanju horske muzike. On ističe potrebu stvaranja novih horskih pesama, kojima će se obogatiti repertoar horskih sekcija kulturno-prosvetnih društava, kao i potrebu oživljavanja i brižljivijeg negovanja umetnički vrednih horskih dela iz našeg muzičkog nasleđa.

U svome prvom broju časopis »Kulturni život« donosi i članak Nede Depolo o rejonskim, sreskim i gradskim smotrama dramskih sekcija i grupa, koje su tokom prvog tromesečja ove godine održane u Srbiji. U članku se naročito ističe poboljšanje idejne i umetničke strane prikaza ovih dramskih grupa, što je u mnogome posledica pravilnog korišćenja okvirnih repertoarskih planova, koji su sada ustanovljeni.

U časopisu su, dalje, objavljeni članci Mile Čobanske »Za što brže uklanjanje svih nedostataka u borbi za likvidaciju nepismenosti«, Vojina Popovića: »Primena mičurinske metode u našoj poljoprivrednoj nauci i praksi«, kao i nekoliko kraćih beležaka i informacija o kulturno-prosvetnom radu u Srbiji i drugim republikama.

»Kulturni život« uneo je u svoj prvi broj nekoliko već objavljenih pesama naših savremenih pisaca, kao i pesme Vukajla Kukalja i Karla Destovnika-Kajuha, koji su pali u Narodnooslobodilačkom ratu. S obzirom na izbor ovih pesama ne može se jasno zaključiti da li su stihovi, koje časopis objavljuje, namenjeni recitatorima pri kulturno-umetničkim društvima, ili oni pretstavljaju isključivo beletrističke priloge, koji čitaoce treba da upoznaju sa našom savremenom poezijom i poezijom iz narodnooslobodilačke borbe. U svome prvom broju časopis donosi i jednu jednočinku od sovjetskog autora, sa uputstvom za režiju komada, kao i note i tekst pesme »Steg Partije« (Minderović — Danon).

Časopis »Kulturni život» svakako će se u svome daljem izlaženju koristiti iskustvima »Obzornika«, i »Kulturnog radnika«, koji su kao organi saveza kulturno-prosvetnih društava Slovenije i Hrvatske ranije pokrenuti, nastojeći naročito da izbegne one nedostatke koji su se javljali u ovim časopisima. Danas, kada su republički savezi dobili svoje organe, sigurno je da će njihovi časopisi i listovi moći, koristeći se uzajamnim iskustvima, da postepeno nađu najbolje i najprikladnije okvire u kojima će se kretati njihov kulturno-prosvetni rad.

Z. M.

IZLOŽBA BUGARSKE SLIKARKE MAŠE ŽIVKOVE U BEOGRADU

Maša Živkova: Portre

U Beogradu je otvorena izložba slikarskih radova bugarske umetnice Maše Živkove.

Maša Živkova studirala je slikarstvo u Sofiji i Minhenu. Vrlo rano, još kao student, počela je da izlaže, najpre kolektivno sa drugim bugarskim slikarima po raznim gradovima Nemačke, Austrije, zatim samostalno u Pragu, Atini i po celoj Bugarskoj. Na pariskoj izložbi 1937 godine bila je nagrađena. Iduće godine Maša Živkova izlagala je u Beogradu. Njeni radovi otkupljeni tom prilikom nalaze se sada u Umetničkom i Gradskom muzeju.

U svom ranijem radu Maša Živkova slikala je pretežno portrete.

U Beogradu Maša Živkova izložila je i veći broj kompozicija sa temama iz života i rada trudbenika Bugarske.

U Makedoniji se osniva državni folklorni ansambl

Vlada Narodne Republike Makedonije donela je odluku o osnivanju državnog folklornog ansambla koji će sakupljati i prikazivati različite makedonske narodne plesove. Osim makedonskih plesova ansambl će sakupljati i prikazivati i folklor nacionalnih manjina na području Makedonije.

Bibliotekarski tečajevi u Vojvodini

Savez kulturno-prosvetnih društava Vojvodine, uz stručnu pomoć Biblioteke Matice srpske (centralne biblioteke Vojvodine), organizovao je u poslednje vreme tri niža sedmodnevna bibliotekarska tečaja za rukovodioce manjinskih seoskih knjižnica, i to: za Rumune u Vršcu, za Madare u Novom Sadu i za Slovake u Bačkom Petrovcu. Ovih dana završen je tečaj u Bačkom Petrovcu na kome je osposobljen 31 seoski knjižničar. Tečaju su prisustvovali mladi Slovaci skoro iz svih mesta u kojima živi slovačka manjina. Pored stručnih bibliotekarskih predmeta tečajci su proradili referat druga Đilasa na V Kongresu KPJ. Na tečaju u Vršcu osposobljeno je 33 knjižničara Rumuna, a na tečaju u Novom Sadu 22 knjižničara Mađara. Troškove za tečaj snosio je Savez kulturno-prosvetnih društava Vojvodine, a za ishranu, smeštaj i predavače pobrinule su se Rumunska, Mađarska i Slovačka sekcija Saveza. Opšti predmeti i književnost predavani su na manjinskim jezicima, a jedino stručni predmeti na srpskom, zbog nedostatka stručnjaka manjinaca.

Ovi tečajevi, na kojima je osposobljeno 86 novih seoskih knjižničara, pružaju još jedan dokaz koliko se narodna vlast u Vojvodini zalaže za uzdizanje kulturnog nivoa naših nacionalnih manjina.

Praktičnim radom u knjižnicama i čitaonicama na selu, povremenim sreskim savetovanjima u okviru manjinskih sekcija tečajci će imati mogućnosti da se postepeno osposobe za dobre seoske knjižničare i od svojih knjižnica stvore kulturno-prosvetna žarišta sela.

Novi bioskopi

RUDARSKO NASELJE U MEZGRAJI DOBILO BIOSKOP

Nedavno je svečano otvoren bioskop u rudniku Mezgraja u Bjelijinskom srezu. Glavni odbor Jedinstvenih sindikata Bosne i Hercegovine pomogao je da ovo rudarsko naselje dobije svoj bioskop. Bioskop ima novu aparaturu, a sala može primiti oko 350 posetilaca. Znatan broj radnika, koji su prisustvovali prvoj pretstavi, prvi put u životu gledali su film.

OTVARANJE BIOSKOPA U MOSTARSKOM RUDNIKU

Mostarski rudnik uglja dobio je svoj bioskop. Ovaj bioskop otvoren je zahvaljujući zalaganju sindikalnih podružnica i Glavnog odbora sindikata. Bioskopska sala ima oko 600 sedišta.

OTVARANJE BIOSKOPA U VOGOŠĆI

Početkom ovog meseca otvoren je bioskop u Vogošći. Bioskopska sala smeštena je u domu kulture, a ima oko 400 sedišta. Sindikat metalaca i Glavni odbor sindikata mnogo su pomogli da je Vogošća dobila svoj bioskop.

Ingoličeva drama na repertoaru Mariborskog pozorišta

Umetničko rukovodstvo mariborske Drame, unelo je u svoj ovogodišnji repertoar i već priprema dramu Antona Ingoliča »Likof«. Ingolič je dosad napisao niz romana (Lukarji, Na splavih, Vinski vrh, Pot po nasipu). »Likof« njegova prva drama tretira tematiku iz života viničara štajerskih Slovenskih goric. Premijera »Likofa« biće krajem februara.

BIBLIOGRAFIJA

Viljem Sekspir: Kako vam drago. Komedija. Preveli B. Nedić i B. Živojinović. Izdanje »Prosvete«, Beograd, 1949. Ćirilicom, strana 203.

Deni Didro: Redovnica. U ovoj pripoveci velikog francuskog mislioca XVIII veka izražen je protest protiv sujeverja, licemerstva i tiranije crkve. Prevela Ana Smokvina. »Mala biblioteka«, izdanje Nakladnog zavoda Hrvatske, Zagreb, 1948. Latinicom, strana 288, cena 36,50 dinara.

Franjo Kralj: Susret. Roman savremenog slovačkog pisca. Preveli I. i S. Jelenović. »Slavenski pisci«, izdanje Nakladnog zavoda Hrvatske, Zagreb, 1948. Latinicom, strana 249, cena 47 dinara (broširano) i 59 (uvezano).

Samuil Maršak: Vojna pošta. Poema za decu. Prepevao s ruskog Gustav Krklec. »Moja prva knjiga«, izdanje »Novog pokoljenja«, Zagreb — Beograd, 1949. Latinicom, strana 41, cena 21 dinar.

V. I. Lenjin: Tri izvora i tri sastavna dijela marksizma. Biblioteka marksizma-lenjinizma, izdanje »Kulture«, Beograd — Zagreb, 1948. Latinicom, strana 26, cena 3,50 dinara.

V. I. Lenjin: O zadrugarstvu. Biblioteka marksizma-lenjinizma, izdanje »Kulture«, Beograd — Zagreb, 1948. Latinicom strana 14, cena 2 dinara.

REDAKCIONI ODBOR:
Jovan Popović, Čedomir Minderović, Marijan Jurković, Ivan Potrč, Vjekoslav Kaleb, Isak Samokovlija, Janko Đonović i Dmitar Mitrev

PRETPLATA ZA KNJIZEVNE NOVINE
Za našu zemlju na 3 meseca 35 dinara, na 6 meseci 70 dinara i na godinu dana 140 dinara
Za inostranstvo: na 3 meseca 50 dinara, na 6 meseci 100 dinara i na godinu dana 200 dinara.
Rukopisi se ne vraćaju.
Broj čekovnog računa 1—9060378
Poštanski fah 617

Odgovorni urednik: Jovan Popović. Beograd, Francuska broj 7 — Štamparija »Borba«, Beograd, Dečanska 31.